

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Dana Tobišková

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Dana Tobišková

Školní práva a povinnosti dětí na II. stupni ZŠ v Dolní Poustevně

**School rights and duties of children at second grade school in Dolní
Poustevna**

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice se zaměřením na
vzdělávání – Pedagogika - Základy společenských věd

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph. D.

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a citovala všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 29. 11. 2013

Dana Tobišková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí této bakalářské práce PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph. D. za cenné připomínky, doporučení a ochotu při zpracování mé bakalářské práce.

TOBIŠKOVÁ, Dana. *Školní práva a povinnosti dětí na Základní a Mateřské škole v Dolní Poustevně*. [School rights and duties of children at second grade school in Dolní Poustevna]. Praha, 2013. 53 s., [1] s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá lidskými právy a povinnostmi dětí. Dělí se do dvou doplňujících se částí. Teoretická část se věnuje historickému vývoji dětských práv a postavení dítěte v dnešní společnosti. Věnuje se i významu rodiny, školy, státních i nestátních institucí, výchově dětí k zodpovědnému užívání práv. V praktické části je ověřována orientace žáků ve svých právech a povinnostech, zakotvených ve školním řádu. Výzkum zjišťuje, zda se žáci ve svých právech a povinnostech orientují, zda je dovedou aplikovat v praxi. Cílem práce je ověřit aktuální povědomí žáků o dětských právech a povinnostech na II. stupni Základní a Mateřské školy v Dolní Poustevně.

Klíčová slova: práva dětí – etapy vývoje, Úmluva, právo, škola, rodina, školní řád, zodpovědnost

TOBIŠKOVÁ, Dana. *Školní práva a povinnosti dětí na Základní a Mateřské škole v Dolní Poustevně*. [School rights and duties of children at second grade school in Dolní Poustevna]. Praha, 2013. 53 s., [1] s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky.

ABSTRACT

This thesis deals with human rights and responsibilities of children. They are divided into two complementary parts. The theoretical part deals with the historical development of children's rights and status of children in today's society. He is also the importance of family, school, state and private institutions to educate children about responsible use rights. The practical part is checked orientation of the students in their rights and duties enshrined in the school rules. Research finds that the students in their rights and duties focus that is able to apply in practice. The aim is to verify the current pupils' awareness of children's rights and duties of the II. level of primary and nursery schools in Lower Hermitage.

Keywords: Children's Rights - stages of development, convention, law, school, family, school rules, responsibility

1 Obsah

ÚVOD	8
1 VYBRANÉ HISTORICKÉ MEZNÍKY V POZNÁNÍ DĚTSTVÍ	10
1.1 Období infanticidy	10
1.2 Období nedbání a nevšímavosti k dítěti	10
1.3 Období ambivalentního přístupu	11
1.4 Období intruze	11
1.5 Období socializační	11
1.6 Období podpory a pomoci dítěti	11
2 DĚTSKÁ PRÁVA A JEJICH VÝVOJ	11
2.1 Úmluva o právech dítěte	13
2.1.1 Úprava Úmluvy o právech dítěte	13
2.1.2 Okruhy náplně Úmluvy o právech dítěte – zásada tří „P“	14
2.2 Právní rámec v České republice	15
2.2.1 Zákon o rodině	15
2.2.2 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí	16
2.3 Ohrožené děti	17
3 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ	18
3.1 Rodinné prostředí	18
3.2 Školní prostředí	19
3.3 Školský zákon a školní řád	19
4 DÍTĚ – ZODPOVĚDNÝ UŽIVATEL SVÝCH PRÁV	21
4.1 Práva dětí v osobnostní výchově	21
5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM	24

5.1	Cíl výzkumu	24
5.2	Otázky výzkumu a předpoklady	24
5.3	Metody výzkumu	25
5.3.1	Dotazníkové šetření.....	25
5.3.2	Předvýzkum.....	25
5.3.3	Charakteristika výzkumného souboru	25
5.3.4	Administrace dotazníku.....	26
5.4	Analýza získaných dat	26
5.5	Vyhodnocení položek dotazníku	27
5.6	Posouzení platnosti stanovených předpokladů	45
5.7	Analýza sledování souvislostí	46
5.8	Doporučení pro praxi.....	47
6	ZÁVĚR.....	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
	SEZNAM PŘÍLOH	52

ÚVOD

Dětství je významnou etapou lidského života. Každé dítě potřebuje lásku, pozornost, péči, ale i ochranu. Bohužel ne vždy jsou práva dětí respektována a náležitě uplatňována. Dětská práva jsou v kompetenci sociálních pracovníků, zdravotníků, policie, soudců, pedagogů a krizových center. Rodina a škola by měla být primárním zdrojem informací nejen o právech dítěte, ale i jeho povinnostech. Aby se dítě stalo zodpovědným uživatelem svých práv, je k tomu potřeba výchova. Předpokladem toho jsou osvícení rodiče a zkušení pedagogové jdoucí dítěti osobním příkladem.

Práva dítěte začala být vymezována ve 20. letech 20. století. Jejich platnost v podobě mezinárodně závazného dokumentu byla řadou států uznána v 80. letech 20. století. Česká republika nabízí dětem poměrně vysokou úroveň ochrany. Devítiletá školní docházka, kvalitní zdravotní péče, pracovní poměr od patnácti let věku jsou jen ukázkou jejich životního standardu. Životní situace ale ukazují, že i přes to může být jejich ochrana nedostatečná. Ne všechny děti mají štěstí a žijí v harmonických rodinách, které je obklopují zájmem, péčí, podnětným prostředím. V životě na ně čeká spousta nástrah. Proto se ochranou ohrožených dětí zabývají různé instituce, státní i nestátní.

Naplňování dětských práv považuji za jednu z nejdůležitějších hodnot. Toto téma mě zajímá nejen jako učitelku na základní škole, ale i jako matku. Teoretická část je zaměřena na historii a vývoj dětských práv, výchovu a vzdělávání dětí v rodinném a školním prostředí, předmětem praktického výzkumu je orientace žáků druhého stupně základní školy v jejich právech a povinnostech zakotvených ve školním řádu Základní a Mateřské školy v Dolní Poustevně. Zda svá práva plně využívají, znají, své povinnosti plní, respektují a dodržují.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYBRANÉ HISTORICKÉ MEZNÍKY V POZNÁNÍ DĚTSTVÍ

Z historického hlediska můžeme problematiku dětství rozdělit do šesti etap. Ohleduplný přístup k dítěti nebyl vždy zcela samozřejmostí, ač mají práva dětí nedělitelný a univerzální charakter, dočkala se náležitě pozornosti a uznání až v moderní společnosti. Dítě bylo vnímáno jako objekt, který poslouchá dospělé (Dunovský, 1999).

1.1 Období infanticity

V období starověku až do 4. století má dítě nulovou hodnotu. Ve starověkém Řecku vznikly dva typy dětského obrazu:

- a) Dionysiánský model – jedinec je plný materialistických sil, je základnou možného zla, proto je nutné ho náležitě krotit. Což vedlo k ubližování dítěti a jeho napravování k obrazu vychovávajícího.
- b) Apolloniánský model – dítě je chápáno jako nevinné, andělské stvoření přinášející radost (Dunovský, 1999).

Násilí páchaného na dětech by se dalo rozdělit do několika kategorií. V případě ohrožení rodiny v dobách hladu se dítě stávalo existenční přítěží a bývalo ponecháno bez pomoci, případně bylo usmrceno. Další kategorii můžeme označit jako pomstu nepříteli. Je-li jeho potomstvo zcela vybito, nepřítel je vybit navždy. Univerzálně rozšířenou praktikou byly obětované děti. Hanba a společenské odsouzení vedly často neprovdané ženy k tomu, že své dítě těsně po narození zabily. Kategorie výběru pohlaví dokládá nadřazenost mužů, kdy se starověké rodiny zbavovaly spíše děvčat než chlapců. Praktiky, které nevedly přímo ke smrti dítěte, přesto ho fyzicky poškodily, byly rituální znetvoření (Dunovský, 1999; Špeciánová, 2007).

1.2 Období nedbání a nevšímavosti k dítěti

Hodnota dítěte po stránce ideové se změnila ve 4. – 13. stol. Přetrvával manipulativní přístup k dítěti a hodnota společenská se nezvýšila. Změnu přineslo křesťanství, které uznalo dítě jako lidskou bytost se stejnými právy před Bohem, tedy i před lidmi. V tomto období vznikají i první nalezince – přibližně v 7. století. Na dítě bylo pohlíženo jako na zmenšeninu dospělých, bez zvláštností odpovídajících potřebám dítěte (Dunovský, 1999; Hanušová, 2008).

1.3 Období ambivalentního přístupu

Období 14. – 17. století přináší první poznatky o vývoji dítěte a jeho potřebách, především prostřednictvím vychovatelů budoucích panovníků, kteří si o výchově vedli záznamy. Projevy dětské přirozenosti nebyly akceptovány. Výchova byla vedena přísným režimem a tvrdými tresty. Velký obrat v postoji k dítěti přinesl až Jan Amos Komenský, který zvýšil prestiž dětství pro jedince i společnost. Preferoval celoživotní vzdělávání a demokratizační trendy ve výchově (Dunovský, 1999).

1.4 Období intruze

Do života dítěte začínají rodiče vstupovat v 18. stol. Přirozené potřeby dítěte se začínají zohledňovat, přesto rodiče děti stále vychovávají k obrazu svému. Významnými filozofy této doby, kteří se zabývali výchovou dítěte, byli např. Jean Jacques Rousseau, John Locke nebo Johann Heinrich Pestalozzi (Dunovský, 1999).

1.5 Období socializační

Podněcovat a podporovat začlenění dítěte do společnosti se začíná v 19. a počátkem 20. století. Znamená neustále se zvyšující hodnotu dítěte, hlubší poznávání života, vývoje dítěte a jeho potřeb. Výrazně se rozvíjí péče o děti ohrožené na zdraví a životě. Ve středu pozornosti charitativních organizací se objevují děti postižené bídou a zasažené námezdní prací. Od počátku 20. století se formují impulzy vyzdvihující pozitivní kvality dětství. Společnost začíná vnímat dětství jako životní etapu, která potřebuje být respektována. Významnou úlohu v tomto období sehrála reformní pedagogika (Dunovský, 1999).

1.6 Období podpory a pomoci dítěti

Především po první světové válce se stává potřebou formulovat i práva dítěte. Postupně se mu přiznávají všechna práva v souladu s Listinou lidských práv a svobod. Dítě se stává partnerem dospělému. I když je na rodičích více či méně závislé, je již plnohodnotnou lidskou bytostí, nositelem právní subjektivity (Dunovský, 1999).

2 DĚTSKÁ PRÁVA A JEJICH VÝVOJ

Na vyvolání zájmu o dětská práva měla svůj podíl Švédka Ellen Keyová, která označila 20. století za „století“ dítěte. Dalším z impulzů byl soudní proces s Angličankou Eglantyne Jebbovou, která zahájila kampaň solidarity s dětmi, které v Evropě trpěly během první

světové války a krátce po ní, jak na straně vítězů, tak na straně poražených. Za zveřejnění obrázků podvyživených dětí, které byly bez šatů, byla soudně stíhána (Hradečná , 1995).

Významné události, které směřovaly ke kodifikaci dětských práv

Přehled významných událostí, které vedly ke kodifikaci dětských práv ve 20. stol.:

- 1924 – přijetí Ženevské deklarace dětských práv Shromážděním Společnosti národů,
- 1945 – liga národů byla nahrazena Organizací spojených národů (OSN)
- 1946 – vytvořen Dětský fond UNICEF (United Nations Children's Fund) při OSN
- 1948 – vyhlásila OSN Všeobecnou deklaraci lidských práv
- 1959 – Valným shromážděním OSN přijata Deklarace o právech dítěte
- 1976 – OSN schválilo Mezinárodní listinu lidských práv
- 1989 – Valným shromážděním OSN přijata Úmluva o právech dítěte
- 1990 – přijetí Světové deklarace o přežití, ochraně a rozvoji dítěte (Hradečná, 1995).

Navrhovatelem Ženevské deklarace dětských práv byla organizace, založená r. 1918 v Londýně, „Safe of Children – Zachraňte děti“ a švédská organizace „Rädda Barnen“. Dokument proklamoval, že lidstvo musí dát dítěti to nejlepší, co má, bez ohledu na rasu, národnost a vyznání (Bůžek, 2000).

V díle Janovského nacházíme znění základních zásad Ženevské deklarace, které jsou výstižné a na svou dobu nadčasové:

„I. Dítěti se musí poskytnout možnost normálního, fyzického i duševního vývoje.

II. Dítě hladové musí být nakrmeno, dítě nemocné ošetřeno, dítě zaostalé náležitě vzděláváno, dítě zbloudilé obráceno na správnou cestu, sirotek a dítě opuštěné vzato do péče a podporováno.

III. Dítěti se v době ohrožení musí poskytnout pomoc před ostatními.

IV. Dítě musí být připraveno k vydělávání si na živobytí a zabezpečeno proti veškerému vykořisťování.

V. Dítě musí být vychováváno ve víře, že jeho nejlepší vlastnosti by měly být poskytnuty spolubratrům“ (Janovský, 1986).

2.1 Úmluva o právech dítěte

Roku 1989 byla Valným shromážděním OSN přijata Úmluva o právech dítěte. Navazuje ve svých základních principech na Ženevskou deklaraci a Deklaraci o právech dítěte, ale přináší nové aspekty, které rozšiřují postavení a práva dítěte ve společnosti. Proti předešlým je rozsáhlejší a doplněna o Deklaraci o přežití, ochraně a rozvoji dítěte, která zdůvodňuje filozofii Úmluvy a konkretizuje ji v plán činnosti, jež se vztahuje na všechny závažné okruhy práv dítěte a jeho právní subjektivitu. Je nadřazena národním zákonům, jako všechny ratifikované dokumenty o lidských právech. Z členských států OSN Úmluvu o právech dítěte neratifikovalo Somálsko, z důvodu přetrvávající občanské války a USA, které argumentují tím, že práva dětí jsou nadřazena právům jejich rodičů (Hradečná, 1995).

2.1.1 Úprava Úmluvy o právech dítěte

Státy, které se stávají smluvní stranou Úmluvy, se zavazují v 54 člancích samotné Úmluvy k dodržování dohodnutých práv dítěte i k jejich organizačnímu zajištění. Čímž se rozumí potřebná péče o dítě, jak zdravotní, hygienická, výživovací, tak hmotná, zajištění možnosti jeho maximálního rovnoprávného rozvoje tělesného i duševního bez jakékoliv diskriminace. Dítě se stává nositelem práv v celém jejich spektru. Obsah tvoří preambule, ta uvádí základní podmínky, východiska a směrnice pro jejich uplatňování a ustanovení jsou rozdělena do tří částí (Hradečná, 1995).

Ustanovení 1 – 41 obsahují soubor lidských práv dítěte, zahrnující práva občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní.

Ustanovení 42 – 45 jsou zaměřena na dodržování Úmluvy jednotlivými účastnickými státy, na jejich posuzování a hodnocení nezávislým Výborem pro práva dítěte OSN.

Ustanovení 46 – 54 stanoví podmínky, za nichž Úmluva vstupuje v platnost; týkají se ratifikace, přistoupení a vypovězení Úmluvy.

Za dítě je podle Úmluvy považována každá lidská bytost mladší osmnáct let. Jednotlivé smluvní státy se zavazují široce informovat veřejnost o zásadách Úmluvy a mají povinnost zřídit Výbor pro práva dítěte, jehož úkolem je monitorování situace v oblasti dětských práv dané země.

Je důležité chápat Úmluvu jako celek. Jednat v duchu Úmluvy, protože naplnění jednoho článku nic neřeší. Takové pojetí má potom zcela zásadní smysl i pro výchovu a potvrzuje její humánní smysl (Hradečná, 1995).

2.1.2 Okruhy náplně Úmluvy o právech dítěte – zásada tří „P“

Zvýraznění právní subjektivity dítěte jako nositele lidských práv a svobod bylo upraveno do vzájemně svázaných požadavků na dosažení co nejlepšího prospívání dítěte a souboru jeho práv:

- **Provision** – zajišťování či zabezpečování „přežití či rozvoje dítěte“. Zajišťuje dítěti přístup ke všem zdrojům, metodám a službám určeným pro blaho, zájem, prospěch dětí v oblasti tělesné, duševní i sociální.
- **Protection** – ochrana dítěte. Právo dítěte na rodičovskou a společenskou péči, právo na ochranu před ohrožením a nepříznivými situacemi.
- **Participation** – účast na životě ve společnosti. Právo dítěte „dělat věci samostatně“, vyjadřovat se samo k situacím, jež se ho týkají. Participace dětí a mládeže na životě společnosti, má být spojena s odpovědností (Dunovský, 1999; Hanušová, 2008).

Účast na životě ve společnosti (participation) přináší nejčastější diskuse, které vycházejí z většinou přetrvávající představy o dítěti jako o objektu „rodičovské moci“. Nastoluje nejen takové otázky jako je stále se snižující trestní odpovědnost dětí, ale i přístupu k nim jako k dospělým, spáchají-li např. trestný čin vraždy (Dunovský, 1999, s. 61).

Stručně lze shrnout, že každé dítě má právo:

- Na jméno, na státní příslušnost a je-li to možné, má právo znát své rodiče a má právo na jejich péči, má právo stýkat se s oběma rodiči.
- Svobodně vyjadřovat své názory k záležitostem, které se ho týkají.
- Na svobodu projevu a přístup k informacím.
- Na dosažení nejvýše možné úrovně zdravotního stavu.
- Na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, mravní a sociální rozvoj.
- Na vzdělání.
- Na odpočinek a volný čas.
- Na ochranu před hospodářským vykořisťováním.

Dítě nesmí být odděleno od rodičů násilným způsobem (nerozhodne-li soud o umístění mimo rodinu, pokud mu zde hrozí vážná újma), nesmí být diskriminováno, podrobena mučení nebo jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestání (Dunovský, 1999).

2.2 Právní rámec v České republice

V září 1990 na Světovém summitu pro děti v New Yorku se k Úmluvě připojila i ČSFR. Federální shromáždění ji pak ratifikovalo a 6. února 1991 nabyla platnosti jako právní dokument nejvyššího řádu. Závazek pak přejala i ČR v roce 1993.

Dětská práva u nás garantují tyto nejdůležitější právní normy:

- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991, o přijetí Úmluvy o právech dítěte.
- Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Ústavní zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 94/1963, o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 359/1999, o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 109/2002, o výkonu ústavní výchovy, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 218/2003, o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

Dále existuje řada dalších předpisů, které se dotýkají dětských práv – školský zákon, občanský zákoník, občanský soudní řád, trestní zákoník a trestní řád, zákon o sociálních službách, zákon o Policii ČR, zákoník práce, zákon o azylu, zákon o pobytu cizinců, zákon o veřejném zdravotním pojištění, zákon o zdravotních službách atd.

Ochranu práv dětí realizují i nevládní organizace. Různá sdružení, hnutí, nadace, fondy, kluby a občanské iniciativy, které by měly spolupracovat se státními organizacemi. Stát, obce i nadace zřizují krizová centra pro děti a mládež (Hradečná, 1995; Práva, 2002).

2.2.1 Zákon o rodině

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je soukromoprávní povahy a upravuje zejména manželské a rodinné vztahy. Původně se také vztahoval k činnosti státních orgánů sociálně-právní ochrany dětí, ale tato úprava se ukázala jako nedostatečná. Proto došlo přijetím zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, k oddělení sociálně-právní ochrany jako veřejnoprávního předpisu (Špeciánová, 2003).

Vztah rodičů k dítěti je nazýván rodičovskou zodpovědností a představuje souhrn práv a povinností. Při péči o nezletilé dítě, zahrnující především péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Při zastupování nezletilého dítěte. Při správě jeho jmění.

Před případným rozvodem rodičů se upravuje rodičovská zodpovědnost k dítěti pro dobu po rozvodu. Nedomluví-li se rodiče, soud ustanoví dítěti opatrovníka, většinou orgán sociálně-právní ochrany, který ho v řízení zastupuje.

Povinnosti rodičů: zajistit dítě po hmotné stránce, důsledně hájit zájmy dítěte, řídit jeho jednání, vykonávat dohled odpovídající věku dítěte a mají právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost a zdraví dítěte. Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově a svým životem mají být dítěti příkladem. V případě závažných důvodů může soud výkon rodičovské zodpovědnosti pozastavit nebo omezit, případně zbavit rodiče rodičovské zodpovědnosti (Špeciánová, 2003).

Soud nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí může v případě potřeby vyslovit napomenutí nezletilého nebo jeho rodičů, stanovit dohled nad nezletilým nebo mu uložit omezení. Ústavní výchova je krajním řešením v situaci, kdy je výchova dítěte vážně ohrožena nebo narušena a jiná opatření nevedla k nápravě. Před jejím nařízením musí soud zkoumat, zda není možno výchovu dítěte zajistit náhradní rodinnou péčí (pěstounská péče, osvojení, svěření do výchovy jiné fyzické osobě) nebo rodinnou péčí (Špeciánová, 2003).

Zákon o rodině zdůrazňuje právo dítěte na informace, svobodné vyjadřování a slyšení v každém řízení, které se ho dotýká. Vymezuje i povinnosti dětí:

- Povinnosti pomáhat podle svých možností.
- Povinnost ctít a respektovat své rodiče.
- Přispívat na úhradu společných potřeb, má-li vlastní příjem nebo majetek.

Rodiče a děti mají vzájemnou vyživovací povinnost (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině).

2.2.2 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Nedílnou součástí našeho právního řádu v oblasti ochrany dětí se stal zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. 4. 2000. Poskytování sociálně-právní ochrany garantuje stát, který nese i náklady vzniklé s jejím výkonem.

Sociálně-právní ochrana podle tohoto zákona znamená:

- Ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu.
- Ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění.
- Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

Orgány sociálně-právní ochrany:

- Krajské úřady.
- Obecní úřady.
- Obecní úřady s rozšířenou působností.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí.

Další organizace angažující se v právech dítěte na úseku státní správy:

- Policie ČR
- Soustava soudů a státních zastupitelství
- Probační a mediační služba ČR.

Velkou roli mají i lékaři, zdravotnická zařízení, školy, učitelé, školská zařízení, obce městská policie i lidé z okolí dítěte (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí).

Významné pravomoci v dětských právech mají státem svěřené orgány sociálně-právní ochrany (OSPOD). Činnosti spojené s ochranou zájmu dětí, mohou i osoby pověřené na základě rozhodnutí o pověření k takové činnosti, která je blíže specifikována a vymezená zákonem. Na základě rozhodnutí příslušného krajského úřadu se pověřenými osobami stávají v praxi především nestátní organizace. „Do kategorie nestátních subjektů patří právnické osoby (sdružení, hnutí, spolky, nadace, ale i licencovaní podnikatelé) a fyzické osoby (pokud jsou zaměstnavatelé) podnikatelského (akciové společnosti, s. r. o. atp.) nebo nepodnikatelského (zájmová sdružení, nadace atp.) charakteru“ (Tomeš, 2001, s. 80).

2.3 Ohrožené děti

Zvláštní pozornost vyžadují děti týrané, žijící v hmotné nouzi, umístěné v ústavní výchově, zdravotně postižené, děti uprchlíků a děti, které se staly obětí trestného činu nebo samy trestnou činností páchají. Problematika práv dětí zasahuje do všech oblastí lidského života a můžeme se s ní setkat v právu rodinném, občanském, trestním, pracovním a správním. K zajištění ochrany však samotné zákony nestačí. Důležitější je realizace a naplňování práv ohrožených dětí v praxi (Hradečná, 1995).

S ohrožením vždy souvisí riziko, které zvyšuje pravděpodobnost obávaného jevu. Je nutné si ve vztahu k ohroženým dětem tato rizika včas uvědomit a tím zvýšit šanci na účinnou prevenci proti výskytu nežádoucích sociálně-patologických jevů. Děti nejsou ohrožovány jen okolím, ale i samy sebou nebo jejich vrstevníky. Proto by se jim vždy měla dostat včasná a

odpovídající profesionální pomoc. V případě akutního a vážného ohrožení dítěte na životě a zdraví, vydává soud předběžné opatření, na jehož základě je dítě předáno do péče jiné osoby nebo do institucionální péče. K předcházení těmto radikálním zásahům do života dítěte, vypracovalo Ministerstvo vnitra projekt SVI (Systém včasné intervence), jehož cílem je zefektivnění spolupráce zúčastněných subjektů ve prospěch situace dítěte. Sociální pracovníce vyhodnotí případ dítěte v obtížné rodinné situaci a posoudí jeho potřeby, což vede k vypracování individuálního plánu dítěte. Velkou míru zodpovědnosti přebírají v tomto procesu pracovníci OSPOD. Pozornost směřují na kvalitu uspokojování potřeb dítěte v souladu s poznatky vývojové psychologie (Hradečná, 1995; Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí).

3 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova bývá definována jako: „Proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji“ (Průcha, 2003, s. 277). Jedná se tedy o utváření a formování osobnosti, kultivuje vztah člověka ke světu. Slovo výchova pochází z latinského slova EDUCATIO tj. v překladu vychovávání, pěstování. Výchova, jako záměrné a cílené působení na rozvoj osobnosti člověka se vždy opírá o historický odkaz, ale je také vždy ovlivněna společností té které doby, její kulturou, ekonomickou úrovní i sociálně politickým uspořádáním. Odráží tak znaky dané společnosti v daném čase, ve snaze připravit jedince pro život právě v ní (Vališová, 2007).

„Vzdělání má zčásti povahu instrumentální, neboť slouží člověku jako nástroj k poznání a k činnosti, k účinnému jednání a k proměnám okolí, z části má povahu kultivační, tj. činí z člověka kultivovanou bytost tím, že něco ví, zná či umí“ (Vališová, 2007, s. 57).

3.1 Rodinné prostředí

Rodina je stále nenahraditelnou institucí poskytující, obzvláště dětem, zázemí, jistotu, seznamuje dítě s kulturou, předává hodnoty a jako primárně socializační činitel ho připravuje na život ve společnosti. Jedná se o jednu z funkcí rodiny, funkci socializačně výchovnou. Dítě v tomto socializačně-výchovném procesu není jen pasivním článkem, uplatňuje zde své zájmy, svou vůli a svá přání (Kraus, 2001).

„Vztah mezi rodiči a dětmi se nerozvíjí v rovině autority a podřízenosti, ale v rovině přátelství. Rozkazování, zakazování, tělesné tresty a další podobné „tradiční“ výchovné metody ustupují do pozadí a jsou nahrazovány výměnou názorů, přesvědčováním, sdělováním

stanovisek. Autoritativní rozhodování je nahrazeno diskusí, na níž se podílejí obvykle všichni členové rodiny“ (Bauerová, s. 65).

Zdravé rodinné zázemí skýtá nepřeborné možnosti, jak vhodně seznamovat děti s jejich právy a povinnostmi již v předškolním věku. Tyto základy lze později systematicky rozvíjet v průběhu celé školní docházky. Bohužel není výjimkou, kdy rodiče tuto odpovědnost přenechávají spíše na školních institucích. Na významu, s postupně rostoucím věkem dítěte, nabývají i vrstevnické party (Bauerová, 1987).

3.2 Školní prostředí

Školský zákon (561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů) vymezuje školy a školská zařízení jako vzdělávací soustavu. Jednotlivými typy škol jsou školy mateřské, základní, střední (včetně gymnázií, středních odborných škol a učilišť), konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Školská zařízení jsou školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon).

Školu můžeme vnímat jako demokratické společenství, která je otevřenou institucí, protože na její organizaci se podílejí kromě učitelů, nepedagogických pracovníků a žáků i rodiče, zřizovatel, školní inspekce a další spolupracující organizace (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon).

V dnešní době roste socializační funkce školy. Kopřiva a kol. konstatují: „Měla by položit základ všeobecného vzdělání, na něž bude navazovat vzdělání odborné. A současně rozvíjet a kultivovat naši schopnost žít v souladu sami se sebou, s druhými lidmi, s přírodou i světem věcí“ (Kopřiva, 2006, s. 256).

3.3 Školský zákon a školní řád

Školský zákon č. 561/2004 Sb. stanoví tato práva žáků a studentů:

- Právo na vzdělávání.
- Právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání.
- Právo volit a být volen do školské rady (jsou-li zletilí).

- Právo zakládat v rámci školy samosprávné orgány.
- Právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání.
- Právo na informace a poradenskou pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školského zákona.

Nezletilí žáci a studenti jsou podle školského zákona povinni:

- Řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat.
- Dodržovat školní a vnitřní řád, předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti.
- Plnit pokyny školy a pedagogických pracovníků.

Školský zákon vymezuje i výchovná opatření, která může uložit ředitel školy či třídní učitel. Patří sem kázeňská opatření, pochvaly a ocenění. Ředitel může povolit dítěti se specifickými vzdělávacími potřebami nebo mimořádným nadáním vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.

Školní řády si jednotlivé školy koncipují samy na základě podmínek pro vydávání a schvalování stanovené školským zákonem. Řád školy vydává ředitel po projednání pedagogickou radou a schválení školskou radou (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon).

K dosažení kvalitního a smysluplného školního řádu by podle Bůžka, Michalíka (2000), měly vést tyto následující zásady:

- Být v souladu s obecnými právními normami, zejména s Úmluvou o právech dítěte, zákonem o rodině, školským zákonem apod.
- Akceptovat mikroklima a atmosféru školy.
- Při jeho tvorbě spolupracovat s pedagogy, žáky, studenty, rodiči.
- Zvolit vhodný jazyk (srozumitelný, výstižný).
- Podchytit podstatné náležitosti, nezacházet do podrobností.
- Vhodným způsobem zveřejnit jeho obsah a seznámit s ním všechny zainteresované.
- Dbát o dodržování ustanovení (Bůžek, 2000).

S obsahem školního řádu jsou žáci a studenti seznamováni na začátku školního roku a školní řád by měl být dostupný k prostudování v každé třídě. Součástí školního řádu je i řád klasifikační, kterým se jednotlivé školy řídí. V současnosti celá řada škol zveřejňuje školní řád i na webových stránkách školy a výňatky z něj jsou součástí žákovské knížky.

4 DÍTĚ – ZODPOVĚDNÝ UŽIVATEL SVÝCH PRÁV

Zodpovědným uživatelem svých práv se může dítě stát za předpokladu, že dostane příležitost seznámit se s dětskými, potažmo lidskými právy, a dokáže jim porozumět. Porozuměním dojde i k správnému a smysluplnému užívání svých práv. Zároveň si však musí uvědomovat své povinnosti a dokázat respektovat práva druhých a nést následky za své chování.

Ve vztahu k dítěti by měl být uplatňován demokratický a respektující přístup. Mocenský model, který nebere v potaz názory druhých, vyvolává pocity strachu, obavy a bývá zdrojem konfliktů. Spoluúčast dětí nastupuje se svobodným vyjadřováním názorů a možností volby. Tímto se děti učí přijímat svůj díl zodpovědnosti za své chování jak doma, tak ve škole. Podstatou zodpovědnosti jsou vnitřně přijaté hodnoty, kterými se člověk řídí. V případě dítěte je míra zodpovědnosti zohledněna jeho věkem a rozumovou vyspělostí (Kopřiva, 2006).

4.1 Práva dětí v osobnostní výchově

Osobnostní výchova je program, který se systematicky zaměřuje na rozvoj osobnosti dítěte v rámci školního vzdělávání. Nejde o předávání poznatků jednotlivých oborů, ale hlavním cílem je příprava na zvládání životních situací nejrůznějšího druhu (Kraus, 2001).

Cíle:

- Záměrné vytváření podmínek napomáhající rozvoji osobnosti dítěte (schopností, vlastností, rysů, apod.).
- Příprava na občanský život v pracovní skupině (škola, budoucí povolání, rodina) (Kraus, 2001).

Příprava na občanský život dnes i v dospělosti.

Cíle jsou zaměřeny tak, aby formovaly postoje dítěte k sobě, druhým lidem, hodnotám, sociálním skupinám. Aby rozvíjely schopnosti, dovednosti a vědomosti sebevyjádření, vnímání druhých, spolupráce, rozhodování (Kraus, 2001).

Osobnostní výchova je zařazována do společenskovedních předmětů, jako např. občanská výchova. Učitel se tu stává spoluúčastníkem dialogu dětí mezi sebou. Nepředkládá hotová a ověřená fakta, ale spíše usnadňuje komunikaci ve skupině, usměrňuje běh dění (Kraus, 2001).

Využívá metody inscenační, hraní rolí, simulovaných situací, apod. Tato výchovná činnost by měla vytvořit bezpečné prostředí, kde všichni mohou říci, co si myslí, cítí, bez obav a posměchu (Kraus, 2001).

Při pochopení a přijímání práv a v učení se uplatňovat práva jsou zároveň naplňovány cíle osobnostní výchovy. Např. prohlubování empatie, citlivost vůči druhým, přijímání sebe a druhých apod. Přijetí práv dítětem, jejich realizace v chování dítěte, vycházejí z rozvinutého sociálního citu a dovednosti. Jde o to, aby děti pochopily celkovou filozofii práv a dokázaly se podle ní i chovat (Kraus, 2001).

Závěr teoretické části

Děti by měly být vedeny k utváření vlastního kodexu morálních hodnot, k poctivosti, pravdomluvnosti, pracovitosti, píli, sebeúctě a úctě k druhým. Měly by v diskusích rozpoznat dobro a zlo, právo a nespravedlnost.

Měly by vnímat a chápat, že právo souvisí s povinnostmi a zodpovědností. Měly by dokázat žít v souladu se svým svědomím, obecnými normami, a ostatními lidmi, neboť lidství je v societě.

Říčan charakterizuje socializaci člověka jako „vrůstání do společnosti, ve které máme žít. Společnost, tj. rodina, škola atd., nás při tom více či méně plánovitě a záměrně vede. Učí nás například, že máme celý svůj život chápat jako veliký, zodpovědný úkol: převzít to nejcennější, co nám nechali předkové a co nám předává bezprostředně předcházející generace, přidat k tomu, co dokážeme (nebo aspoň na tom poopravit, co se dá), a předat to- jako štafetový kolík – generaci svých dětí“ (Říčan, 2006, s. 30).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Povědomí dětí o jejich právech a povinnostech se utváří v sociálním prostředí, tedy v rodině, ve škole, svou roli zde sehrávají i jejich vrstevníci, média apod. Každé dítě má jiné zkušenosti a ty ve výsledku ovlivňují i jeho kompetence v oblasti dětských práv.

5.1 Cíl výzkumu

Cílem empirické části bakalářské práce je zjistit, jak se žáci druhého stupně Základní a Mateřské školy v Dolní Poustevně orientují ve svých právech a povinnostech, které jsou zakotveny ve školním řádu dané školy. Dílčími cíli je zjistit, zda školní řád respektují, zda důvěřují vyučujícím.

5.2 Otázky výzkumu a předpoklady

Pro výzkum zaměřený na orientaci žáků poustevenské školy v právech a povinnostech, byly formulovány následující problémy a předpoklady:

Problém 1: Je klasifikační řád a přístup vyučujících k hodnocení srozumitelný, spravedlivý a přehledný?

Předpoklad (P1)

Pro minimálně 75 % žáků na vybrané škole je klasifikační řád a přístup vyučujících k hodnocení srozumitelný, spravedlivý a přehledný.

Problém 2: Vztah učitele a žáků by měla provázet důvěra. Důvěřují žáci svým vyučujícím? Nebojí se svěřit se svými problémy a jsou vyučující ochotni pomoci při neúspěchu?

Předpoklad (P2)

Minimálně 80 % žáků vyučujícím důvěřuje, s problémy se nebojí svěřit a vyučující jsou ochotni pomoci při neúspěchu.

Problém 3: Vědí žáci o možné funkci samosprávných orgánů žáků na škole?

Předpoklad (P3)

Minimálně 80 % žáků o fungování samosprávných orgánů žáků na škole vědět nebude.

Problém 4: Ochrana zdraví žáků je nedílnou součástí školního řádu. Dbají žáci pokynů, které jejich zdraví chrání? Jsou pokyny jasně vymezeny a mají je žáci osvojené?

Předpoklad (P4)

Minimálně 75 % žáků dbá pokynů, které jejich zdraví chrání a které jsou jasně vymezené a žáci je mají osvojené.

Problém 5: Je na škole prevence proti narkotikům a psychotropním látkám na dobré úrovni? (dostatečná informovanost, plnění Minimálního preventivního programu školy...)

Předpoklad (P5)

Prevence proti narkotikům a psychotropním látkám na škole je pro 80 % žáků výborná.

Problém 6: Orientují se žáci ve svých právech a povinnostech zakotvených ve školním řádu?

Předpoklad (P6)

Alespoň 75 % žáků se ve svých právech a povinnostech zakotvených ve školním řádu orientuje.

5.3 Metody výzkumu

Jako metodu výzkumu jsem zvolila anonymní dotazník. „Anonymní dotazníky přinášejí pravdivější odpovědi než neanonymní“ (Gavora, 2000, s. 106).

5.3.1 Dotazníkové šetření

Podmínkou realizace výzkumu byl souhlas ředitelky školy a dobrovolnost respondentů. Dotazník byl sestaven z 15 položek. Anonymita respondentů přispěla ke zvýšení validity výzkumu. Ve struktuře dotazníku byly zvoleny uzavřené položky. Dle instrukcí mohli žáci v závěru dotazníku využít případných připomínek či komentářů.

5.3.2 Předvýzkum

Pro naplnění výzkumného záměru bylo třeba získat data od žáků 6. – 9. třídy dané školy. Celkem od 69 žáků. Otázky musely být tedy srozumitelné všem věkovým kategoriím. Srozumitelnost dotazníku jako celku jsem si nejprve ověřila na svých neteřích, které věkově odpovídají výzkumnému souboru žáků II. stupně – 11 a 12 let. Otázky pro ně byly srozumitelné a vyplňovaly je podle zkušeností ze své základní školy v Rychnově nad Kněžnou.

5.3.3 Charakteristika výzkumného souboru

Průzkumu se zúčastnily čtyři třídy (6. – 9.) II. stupně základní školy ve školním roce 2012/2013 v Dolní Poustevně, Ústecký kraj. Škola je spádová a navštěvují ji i žáci z Horní Poustevny a Lobendavy. Věk žáků se pohybuje od 11 – 15 let.

5.3.4 Administrace dotazníku

Výzkum probíhal v měsíci březnu 2013. Distribuci dotazníků jsem zajišťovala osobně, téma nebylo předem avizováno, žáci nebyli předem nijak upozorněni na chystaný průzkum. Průzkum byl realizován v rámci vyučovací hodiny. Na úvod byli žáci vždy seznámeni s cílem šetření a byly jim uděleny základní pokyny k vyplnění dotazníku. Samotné zpracování dotazníků trvalo ve třídách v průměru 10 minut a obešlo se bez jakýchkoliv problémů. Podmínky pro všechny respondenty byly rovnocenné, což přispělo k objektivnosti vyslovených závěrů.

5.4 Analýza získaných dat

Uspořádáno podle položek dotazníku. Jednotlivé odpovědi jsou zpracovány graficky. Z celkového počtu 69 žáků, se soubor zúžil na 55 respondentů (nepřítomnost ve vyučování během realizace šetření). Žádný z dotazníků nemusel být vyřazen (nevyplnění, částečné vyplnění apod.). Soubor tvořilo 55 chlapců a děvčat ve věku 11 – 15 let. Návratnost dotazníků byla vzhledem k organizaci 100%.

Vyplněné dotazníky jsem rozdělila podle tříd a pohlaví. Získaná data jsem zpracovala čárkovací metodou a převedla do grafů programu MS Exel.

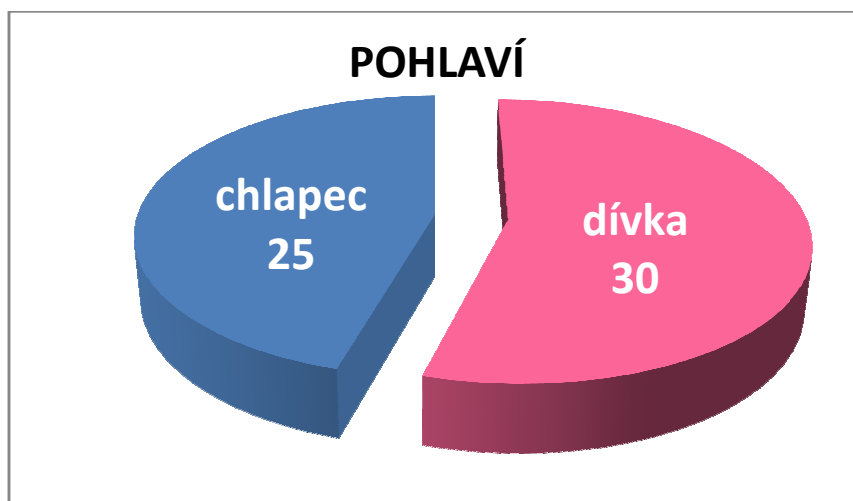
5.5 Vyhodnocení položek dotazníku

K položce č. 1: Pohlaví respondenta

Záměrem bylo zjistit kolik děvčat a chlapců se dotazníku účastní.

Graf č. 1: Celkový počet chlapců a dívek.

$N=55$

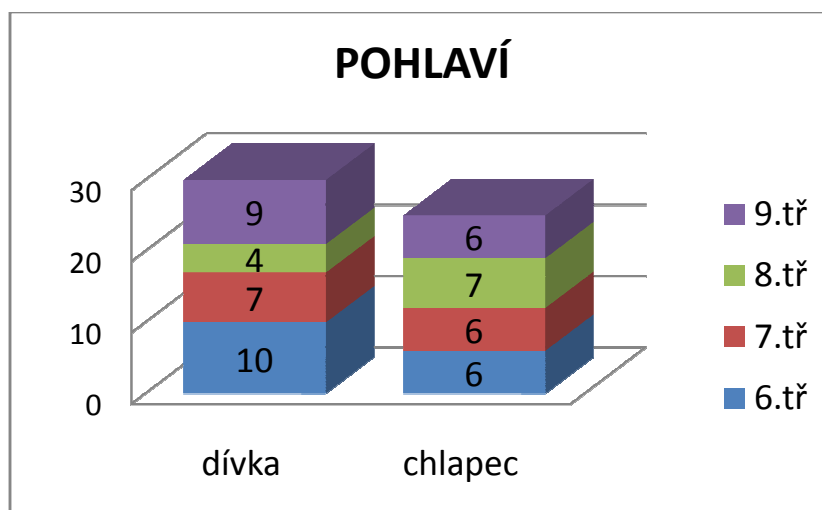
Celkem odpovídalo dvacet pět chlapců (45 %) a třicet dívek (55 %).

K položce č. 2: Třída respondenta

Zjištění, kolik odpovídalo respondentů v jednotlivých třídách.

Graf č 2: Počet chlapců a dívek v jednotlivých třídách.

$N=55$

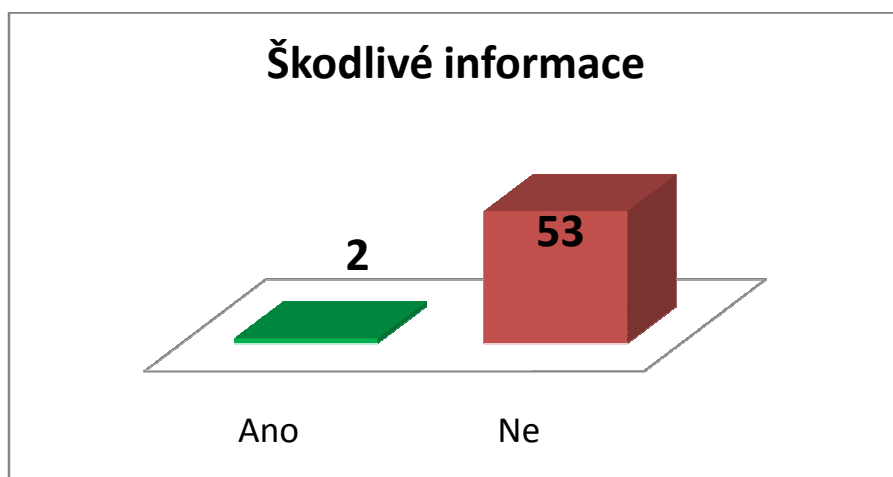
V šesté třídě odpovídalo 16 žáků (29 %). V sedmé třídě odpovídalo 13 žáků (24 %). V osmé třídě odpovídalo 11 žáků (20 %). V deváté třídě odpovídalo 15 žáků (27 %).

K položce č. 3: Setkáváš se ve škole s informacemi, o kterých si myslíš, že mohou škodlivě ovlivnit tvou výchovu?

Záměrem bylo zjistit, zda se žáci mohou ve škole setkat s informacemi, které by mohly škodlivě ovlivnit jejich výchovu. Žáci měli připravené odpovědi ANO – NE. Pokud by odpověděli kladně, měli uvést příklady škodlivých informací.

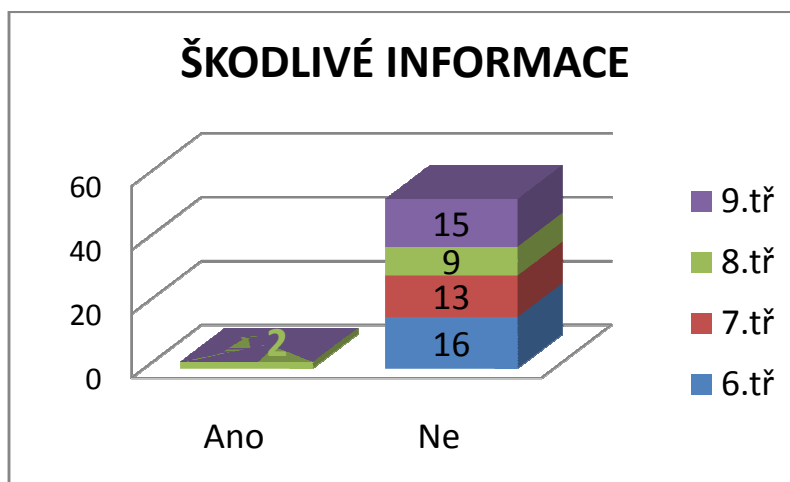
Graf č. 3: Škodlivé informace, ovlivňující výchovu.

N=55

Graf č. 4: Škodlivé informace – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

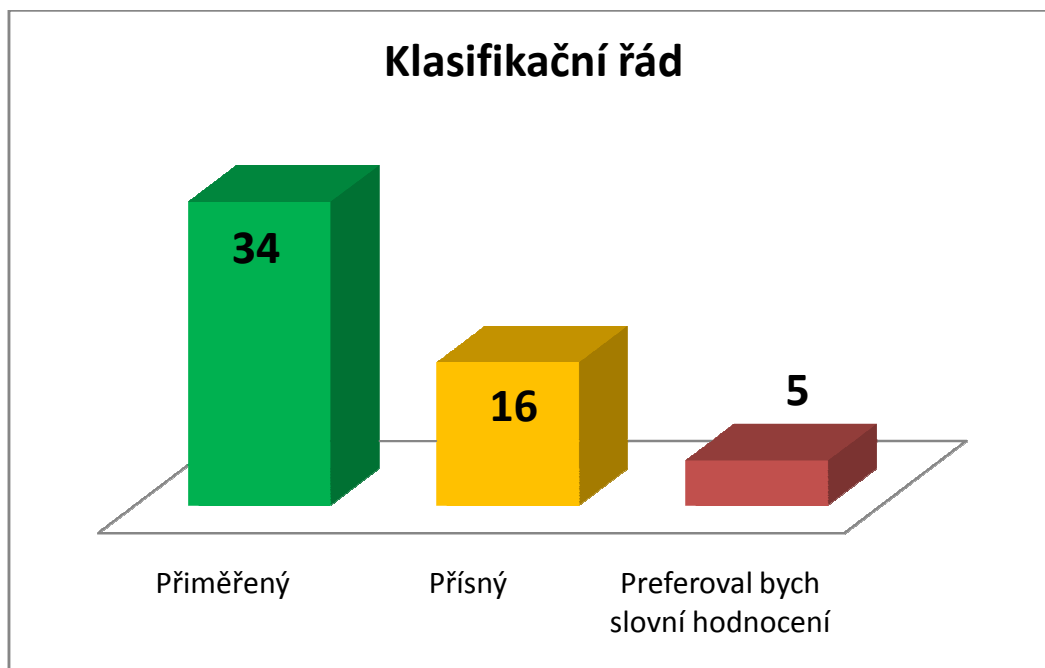
V 53 (96 %) odpovědích se žáci s žádnými škodlivě ovlivňujícími informacemi nesešli. Pouze dva žáci (4 %) uvedli, že se se škodlivými informacemi setkali. Jako příklad oba žáci shodně uvedli: nadávky od některých vyučujících.

K položce č. 4: Jak hodnotíš klasifikační řád, kterým se řídí naše škola?

Záměrem bylo zjistit, jak žáci hodnotí klasifikační řád dané školy. Je obecně známo, že žáky klasifikace stresuje a špatné známky nejsou příliš motivující. Zajímalo mě, zda by pro ně nebylo přijatelnější například slovní hodnocení. Odpovědi byly připravené a žáci mohli vybírat z odpovědí: Přiměřený, Přísný, Preferoval bych slovní hodnocení.

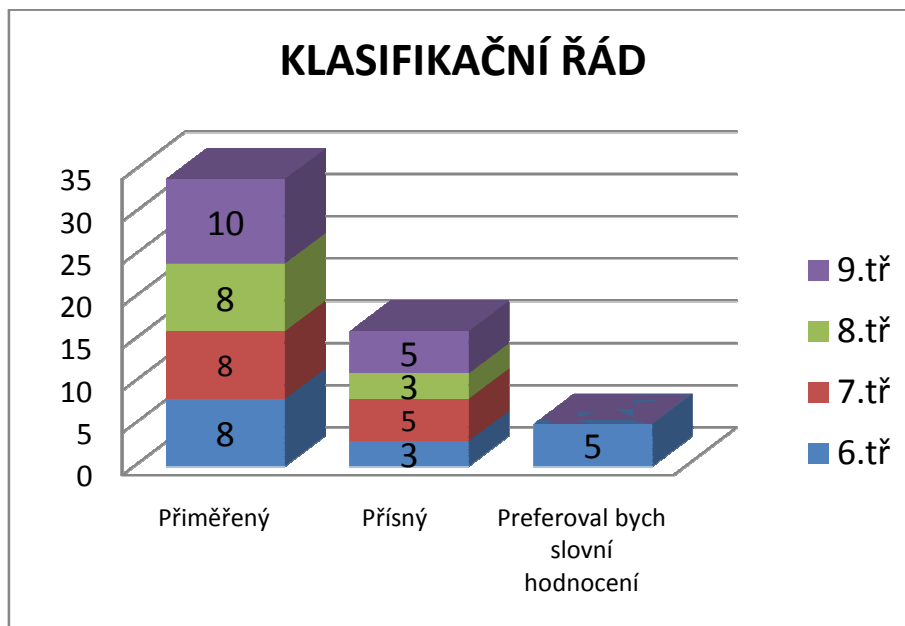
Graf č. 5: Klasifikační řád.

N=55

Graf č. 6: Klasifikační řád – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

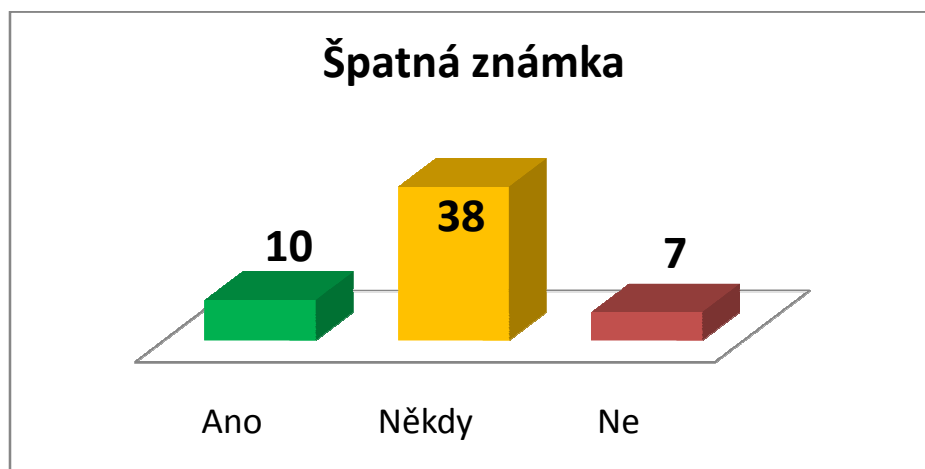
Z odpovědí vyplývá, že 34 žáků (62 %) klasifikační řád hodnotí jako přiměřený. 16 žáků (29 %) považuje klasifikační řád za přísný a 5 žáků (9 %) by preferovalo slovní hodnocení. Nepotvrdil se předpoklad, že by žáci uvítali slovní hodnocení.

K položce č. 5: Dostaneš-li špatnou známku, upozorní tě vyučující na chyby a vysvětlí ti správné řešení?

Záměrem bylo zjistit, zda se jednotliví vyučující snaží žákovi vysvětlit, co bylo důvodem špatné známky. Zda je ze strany vyučujícího snaha žákovi pomoc, aby se případných chyb vyvaroval a poučil se z nich. Dochází-li k interakci učitel – žák ve snaze dosahování lepších výsledků. Žáci měli připravené odpovědi ANO, NĚKDY, NE. Předpokladem bylo, že budou převažovat kladné odpovědi.

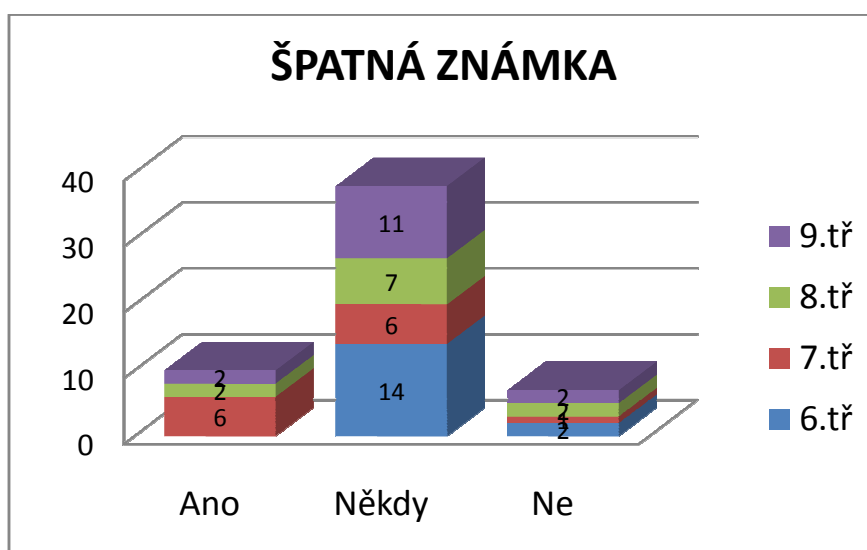
Graf č. 7: Upozornění na chyby vyučujícím

N=55

Graf č. 8: Upozornění na chyby vyučujícím – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

38 žáků (69 %) odpovědělo, že je vyučující upozorní jen někdy. Dokonce 7 žáků (13 %) odpovědělo, že je neupozorňuje nikdy. Pouze 10 žáků (18 %) je spokojeno s přístupem vyučujícího k chybám a následné nápravě.

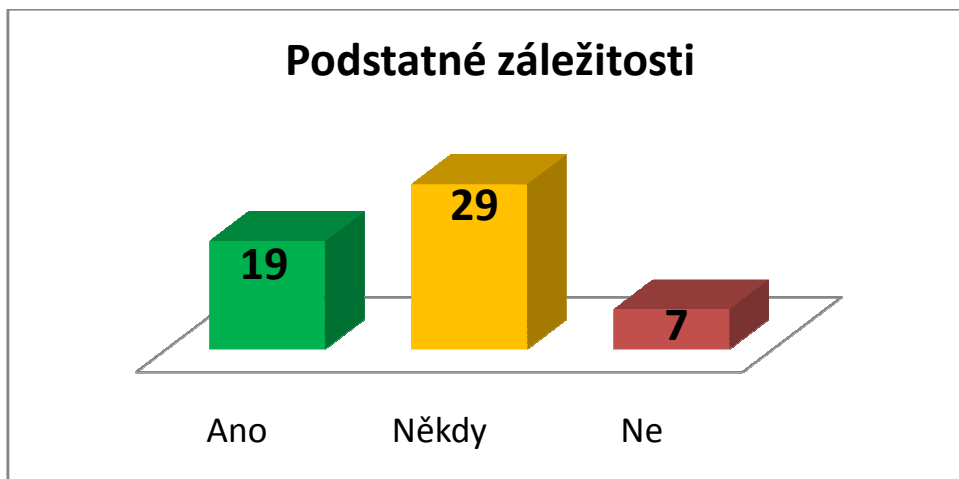
K položce č. 6: Máš možnost vyjadřovat se k podstatným záležitostem týkajících se tvého vzdělávání? (Např. nesouhlasíš-li s hodnocením tvé práce)

Touto otázkou bylo sledováno, zda žáci využívají práva na vyjadřování se k podstatným záležitostem týkajících se jejich vzdělávání. Zda mají zájem a snahu participovat na svém vzdělávání, zda jim je vyučujícími poskytnut prostor k svobodnému vyjádření svého názoru.

Předpokladem je samozřejmě vhodná forma vyjadřování. Žáci měli připravené odpovědi ANO, NĚKDY, NE.

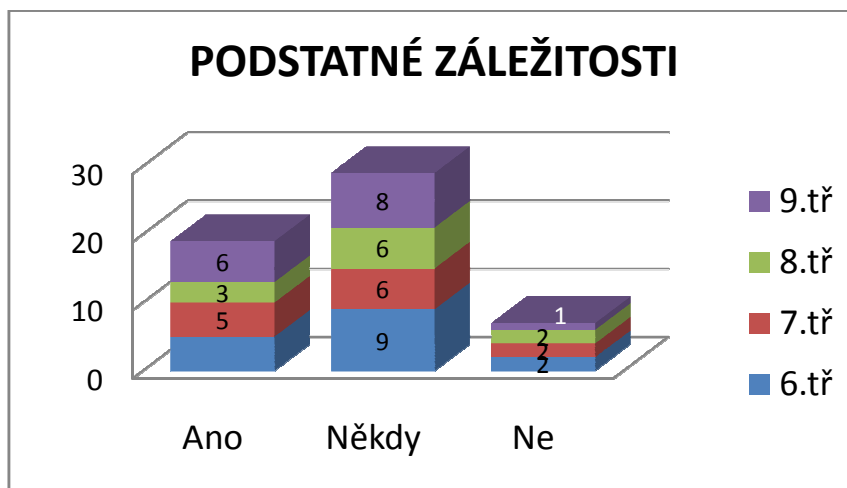
Graf č. 9: Podstatné záležitosti a vyjadřování se k nim.

N=55

Graf č. 10: Podstatné záležitosti a vyjadřování se k nim – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

29 žáků (53 %) odpovědělo, že k podstatným záležitostem týkajících se jejich vzdělávání se mohou vyjadřovat někdy, 19 žáků (34 %) odpovědělo kladně. Jen 7 žáků (13 %) odpovědělo, že se vyjadřovat nemůže.

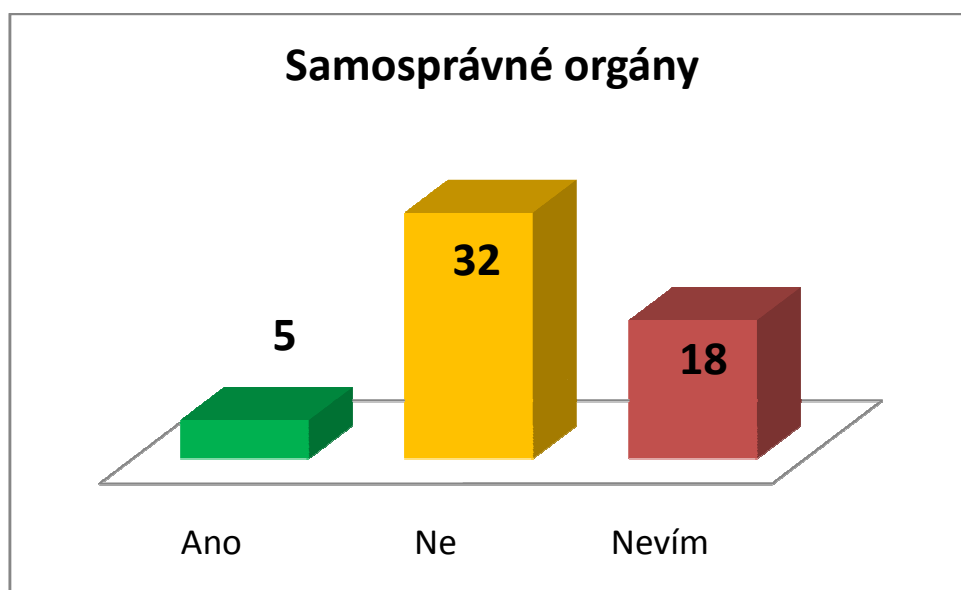

K položce č. 7: Fungují ve škole samosprávné orgány žáků? (volení zástupci tříd)

Záměrem bylo zjistit, že žáci rozumí pojmu samosprávné orgány žáků. Měli připravené odpovědi ANO, NE, NEVÍM. Odpověď NEVÍM byla žákům nabídnuta proto, že podle Gavory (2000) přináší respondentovi možnost volby a nenutí jej k určité odpovědi. Tím se snižuje riziko zkreslení výsledků.

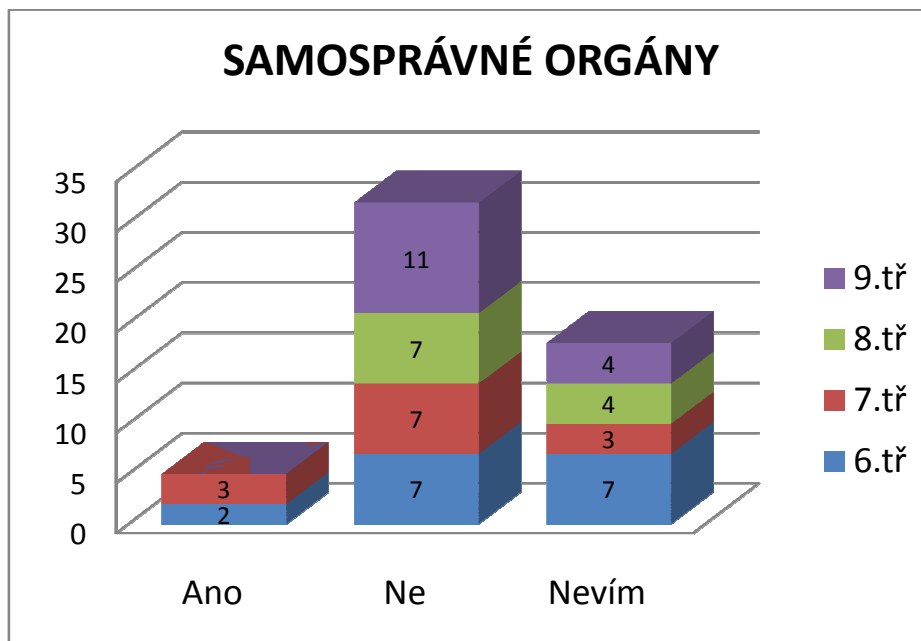
Graf č. 11.: Samosprávné orgány ve škole.

N=55

Graf č. 12: Samosprávné orgány ve škole – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

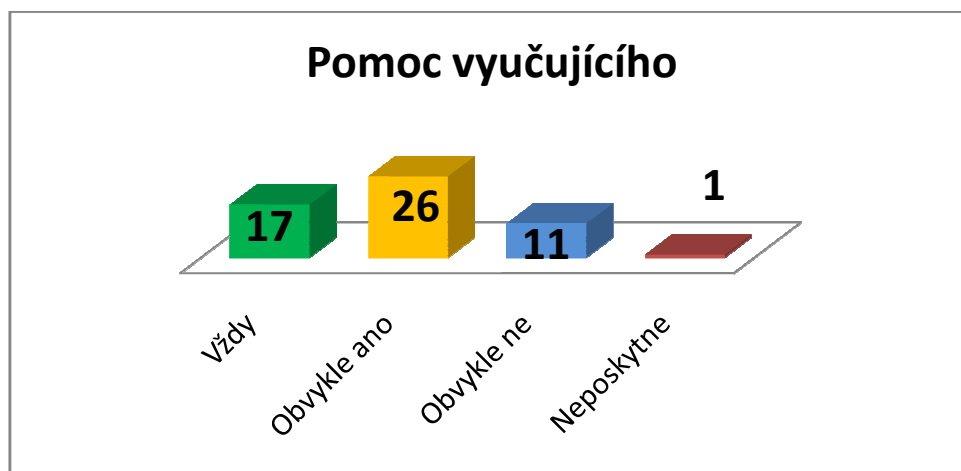
32 žáků (58 %) odpovědělo správně, že na dané škole samosprávné orgány žáků nejsou. Překvapivě 18 žáků (33 %) nevědělo a jen 5 žáků (9 %) si myslí, že samosprávné orgány na škole fungují.

K položce č. 8: V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytnete ti vyučující pomoc?

V této otázce se ověřuje důvěra žáka vůči vyučujícímu. Předpokladem bylo, že žák vyučujícím důvěřuje a vyučující je ochoten poskytnout pomoc při případných nesnázích. Připravené odpovědi byly Vždy, Obvykle ano, Obvykle ne, Neposkytne.

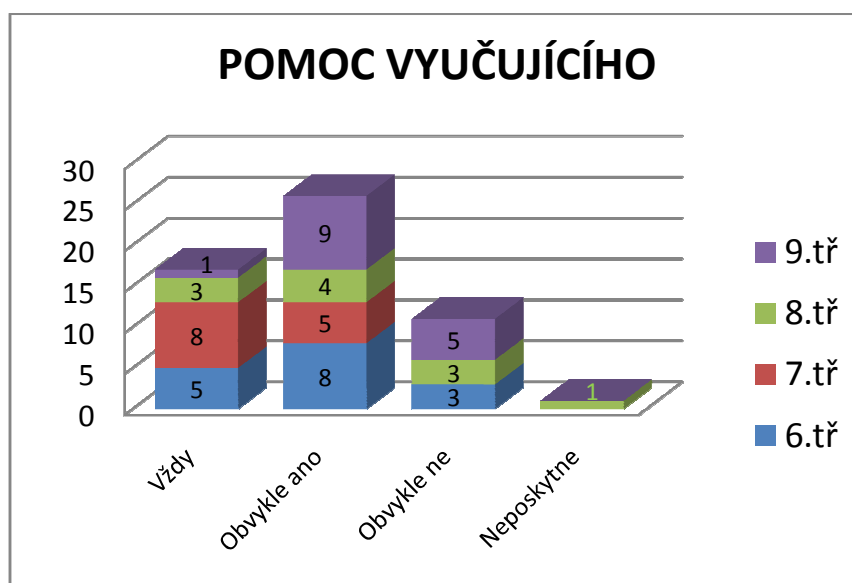
Graf č. 13: Pomoc vyučujícího

N=55

Graf č. 14: Pomoc vyučujícího – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

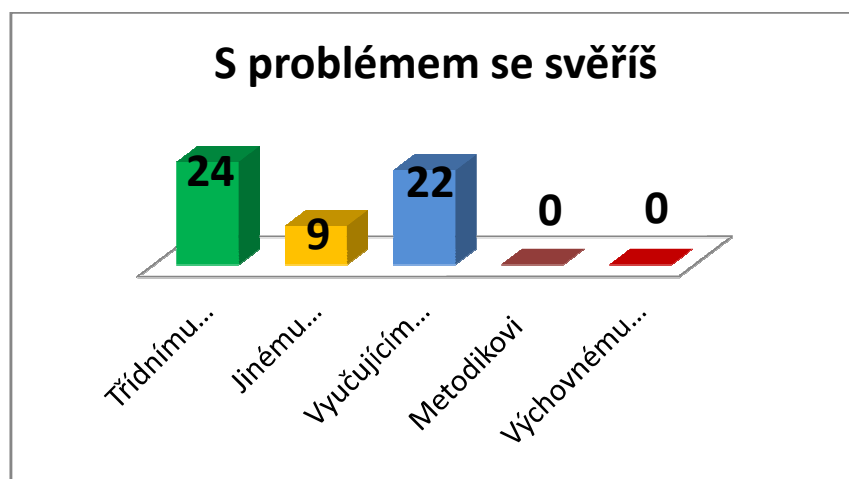
26 žáků (48 %) odpovědělo, že vyučující pomoc obvykle poskytl a 17 – ti žákům (31 %) byla pomoc poskytnuta vždy. 11 - ti žákům (20 %) vyučující pomoc obvykle neposkytl a 1 žák (1 %) má zkušenost, že mu pomoc poskytnuta nebyla.

K položce č. 9: S problémem se svěříš?

Tato otázka měla opět ověřit důvěru žáka k vyučujícím. V připravených odpovědích mohli žáci vybírat: Třídnímu učiteli, Jinému vyučujícímu, Metodikovi školní prevence, Výchovnému poradci, Vyučujícím se nesvěřuji.

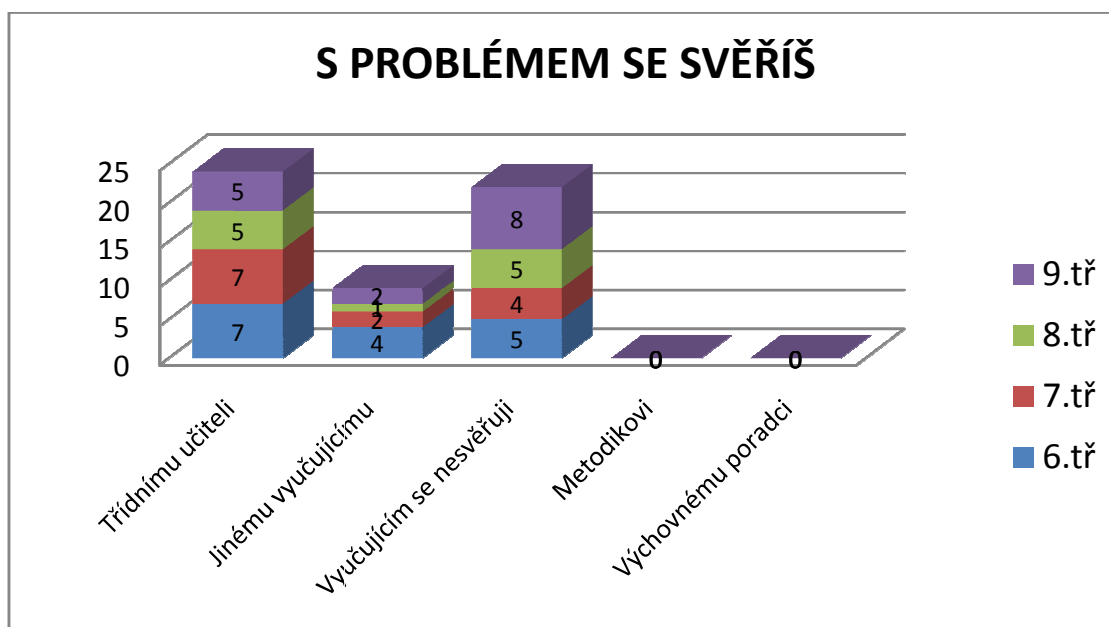
Graf č. 15: Svěření se s problémem

N=55

Graf č. 16: Svěření se s problémem – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

Na těchto odpovědích je patrné, že 24 žáků (44 %) se svěřuje třídnímu učiteli, 9 žáků (16 %) jinému vyučujícímu a 22 žáků (40 %) se vyučujícím nesvěřuje. Metodik prevence a výchovný

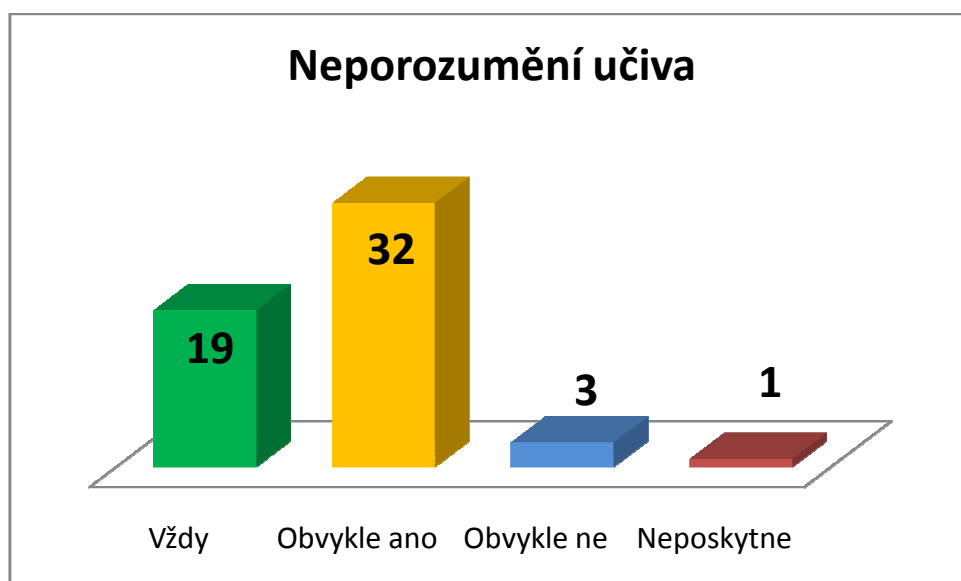
poradce mají nulové výsledky. To může svědčit i o tom, že žáci neznají význam těchto funkcí a proto se jim nesvěřují.

K položce č. 10: Při nepochopení učiva ti vyučující poskytne pomoc?

Tato otázka ověřuje přístup vyučujícího k žákovi, zda je ochoten nepochopené učivo vysvětlit. Případně poskytnout konzultaci. Připravené odpovědi byly: Vždy, Obvykle ano, Obvykle ne, Neposkytne.

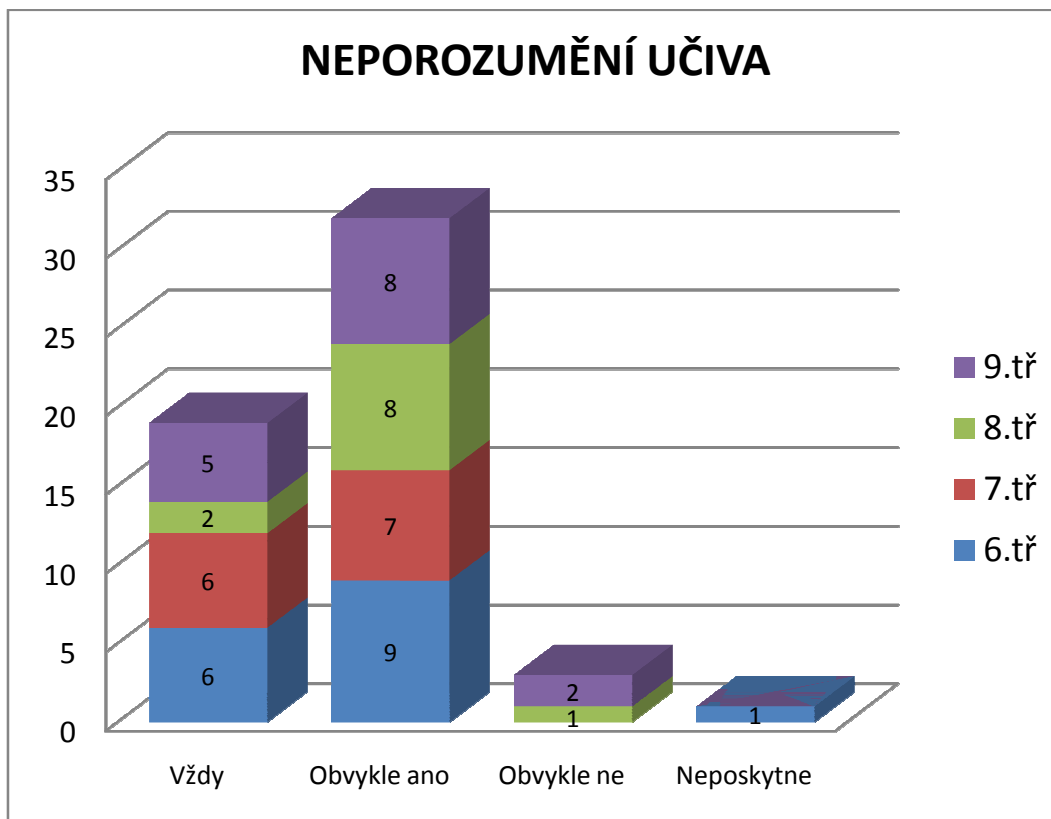
Graf č. 17: Nepochopení učiva.

N=55

Graf č. 18: Neporozumění učiva – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

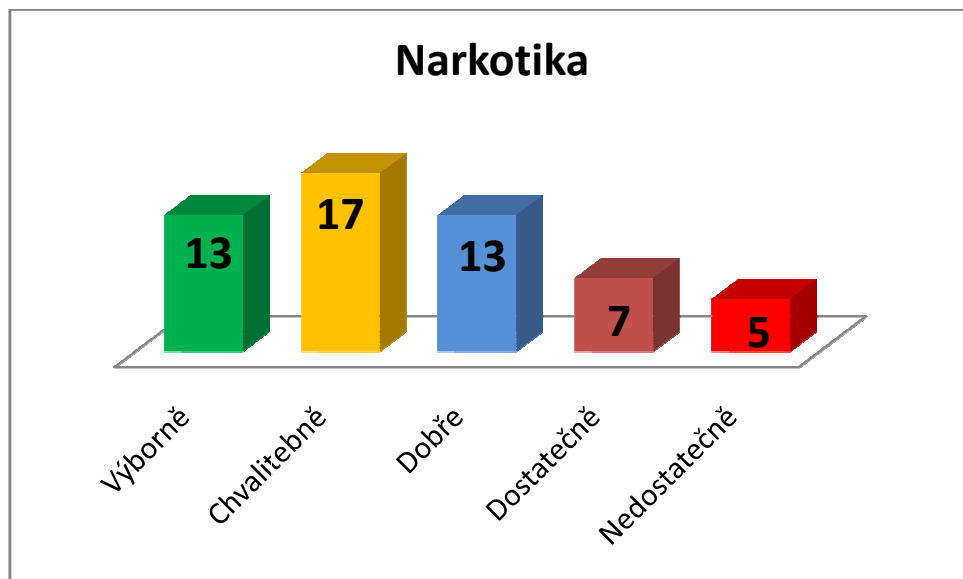
32 žákům (58 %) vyučující poskytl pomoc obvykle a 19-ti (35 %) pomoc poskytl vždy. Třem žákům (5 %) pomoc obvykle poskytnuta nebyla a jednomu (2 %) vyučující pomoc neposkytl.

K položce č. 11: Jak hodnotíš prevenci proti kontaktu s narkotiky a psychotropními látkami?

Záměrem bylo zjistit, zda je prevence proti narkotikům a psychotropním látkám na dobré úrovni. Žáci hodnotili prevenci v připravených odpovědích: Výborně, Chvalitebně, Dobře, Dostatečně, Nedostatečně.

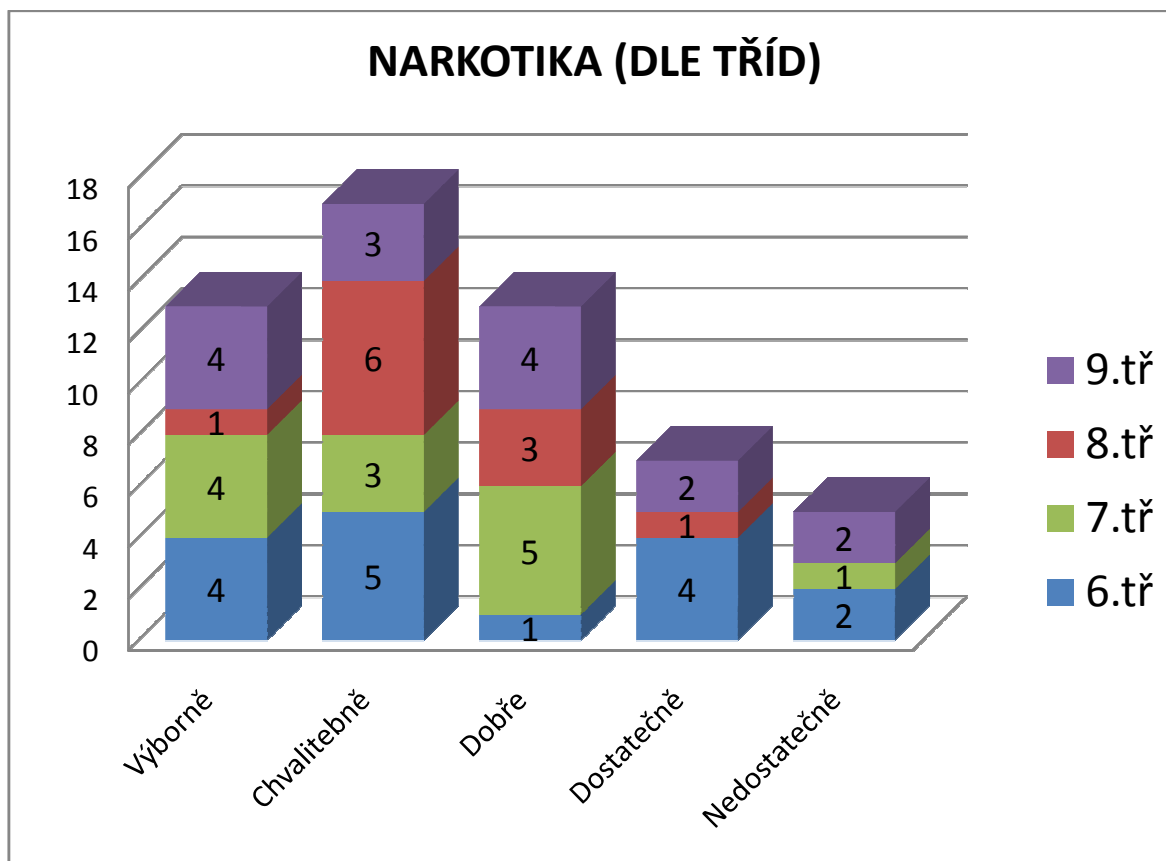
Graf č. 19: Prevence proti narkotikům.

N=55

Graf č. 20: Prevence proti narkotikům – odpovědi jednotlivých tříd.

N=55

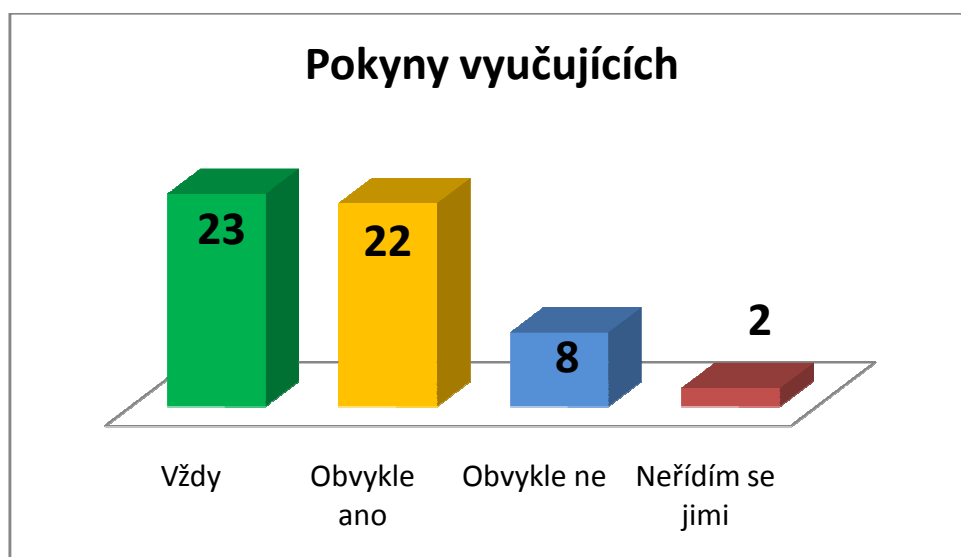
Z odpovědí vyplývá, že prevence proti narkotikům a psychotropním látkám je na dané škole na dobré úrovni. 13 žáků (24 %) hodnotilo výborně, 17 (30 %) chvalitebně, 13 (24 %) dobře, 7 (13 %) dostatečně a 5 žáků (9 %) hodnotí prevenci jako nedostatečnou.

K položce č. 12: Při výuce, v tělocvičně, v odborných učebnách, o přestávkách se řídíš pokyny vyučujících?

V souvislosti s ochranou zdraví žáků se na této otázce ověřuje, jak žáci dbají pokynů vyučujících, jsou-li vůči pokynům otevření a přijímají je zodpovědně. V připravených odpovědích vybírali žáci z možností: Vždy, Obvykle ano, Obvykle ne, Neřídím se jimi.

Graf č. 21: Dodržování pokynů vyučujících.

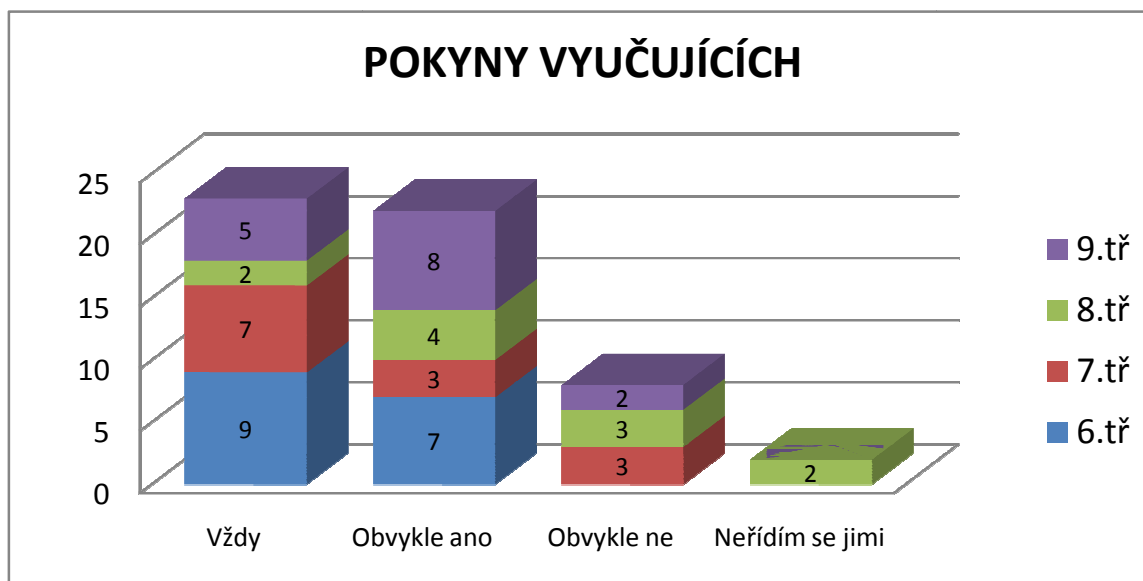
N=55

Graf č. 22: Dodržování pokynů vyučujících – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

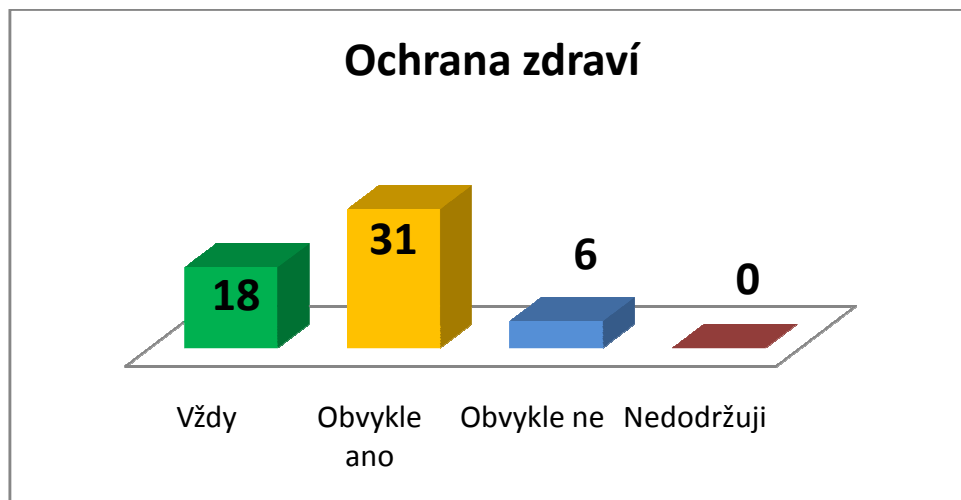
Z odpovědí je patrné, že žáci k pokynům vyučujících přistupují zodpovědně. 23 (41 %) dodržovalo pokyny vždy. 22 (40 %) je dodržovalo obvykle. 8 (15 %) je obvykle nedodržuje a 2 žáci (4 %) se pokyny vyučujících neřídí.

K položce č. 13: Pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví, se kterými jsi byl/a seznámen/a na začátku školního roku v jednotlivých předmětech dodržuješ?

Záměrem bylo zjistit, zda žáci dbají pokynů vedoucí k ochraně jejich zdraví. Zda k nim přistupují zodpovědně a řídí se jimi. V připravených odpovědích vybírali: Vždy, Obvykle ano, Obvykle ne, Nedodržuji.

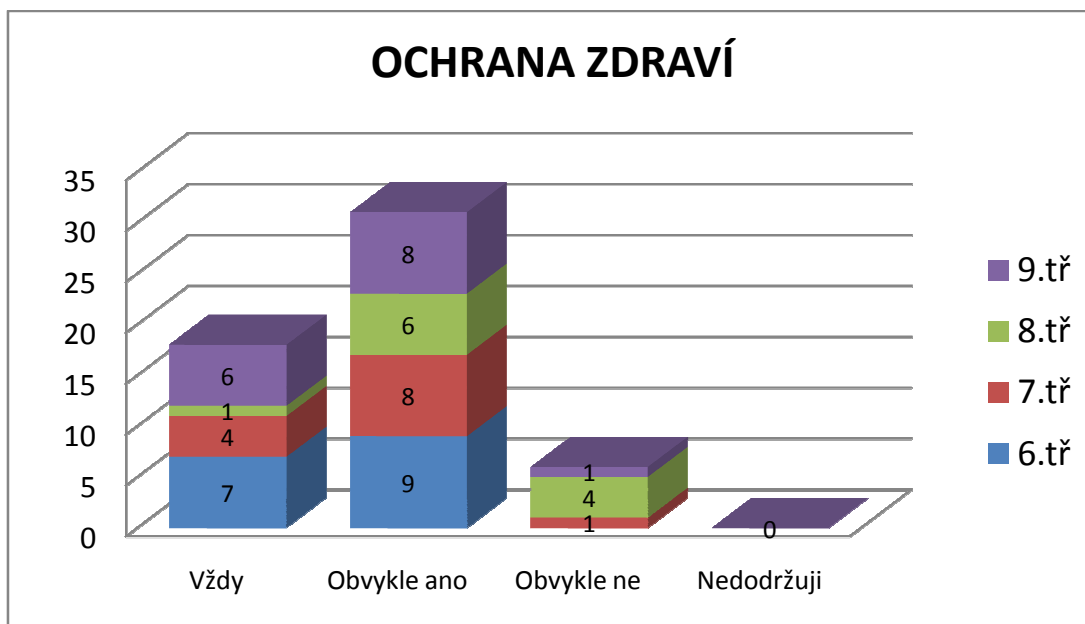
Graf č. 23: Dodržování pokynů k ochraně zdraví.

N=55

Graf č. 24: Dodržování pokynů k ochraně zdraví – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

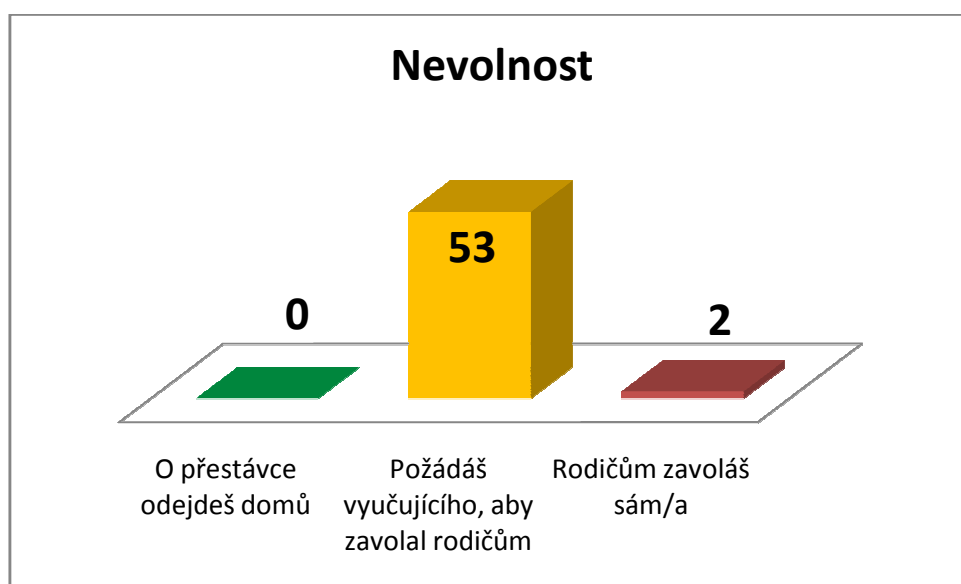
18 (33 %) žáků dodržovalo pokyny vždy, 31 žáků (56 %) pokyny obvykle dodržuje, 6 žáků (11 %) pokyny obvykle nedodržuje. Nulovou hodnotu měla odpověď „nedodržuji“.

K položce č. 14: Během výuky se ti udělá špatně. Jak budeš postupovat?

V této otázce se ověřuje, zda žáci znají správný postup při mimořádném odchodu z vyučování při případné nevolnosti. Připravené odpovědi byly: O přestávce odejdeš domů, vyučujícím to neřekneš. Požádáš vyučujícího, aby informoval tvé rodiče, kteří si pro tebe následně přijdou, Rodičům si raději zavoláš sám/sama ze svého mobilního telefonu, vyučující by zapomněl.

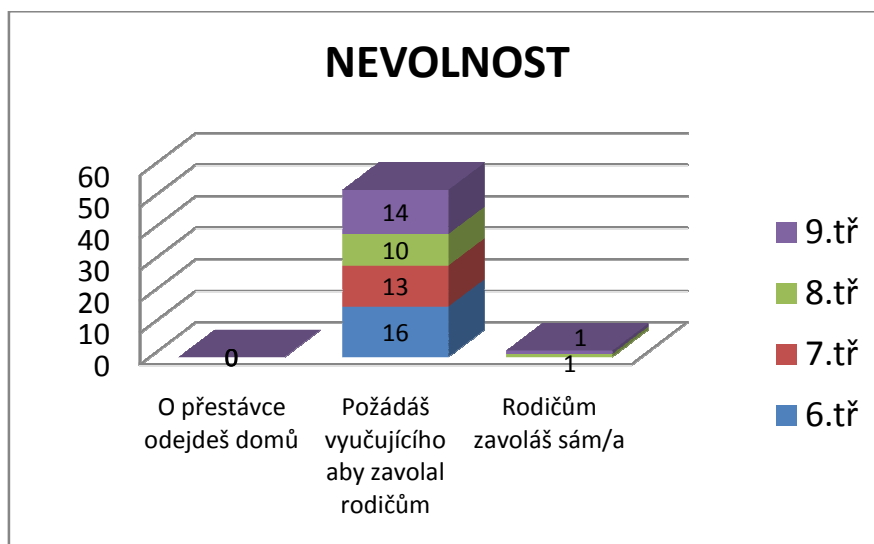
Graf č. 25: Postup při případné nevolnosti.

N=55

Graf č. 26: Postup při případné nevolnosti – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

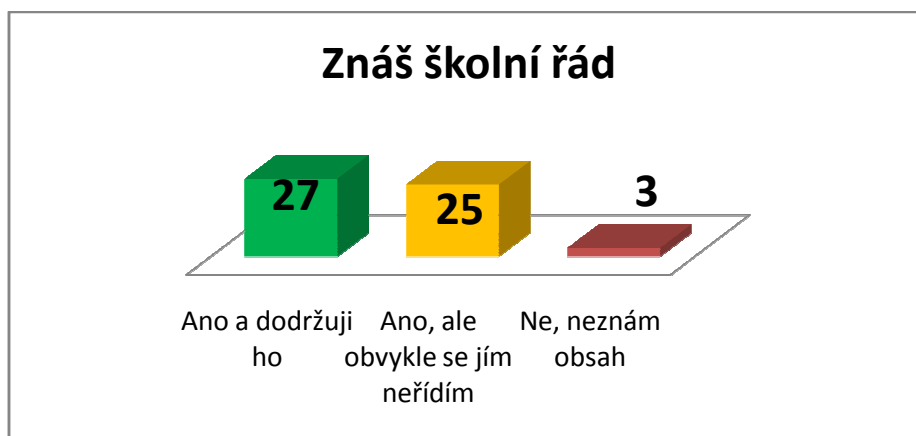
53 žáků (96 %) odpovědělo správně, že požádají vyučujícího, aby informoval rodiče. Pouze 2 žáci (4%) by rodičům zavolali sami. Ze školy by bez vědomí vyučujících neodešel nikdo.

K položce č. 15: Se školním řádem jsi seznámen/a?

Tato otázka ověřuje, zda jsou žáci s obsahem školního řádu seznámeni a řídí se jím. Připravené otázky byly: Ano a dodržuji ho, Ano, ale obvykle se jím neřídím, Ne, neznám obsah.

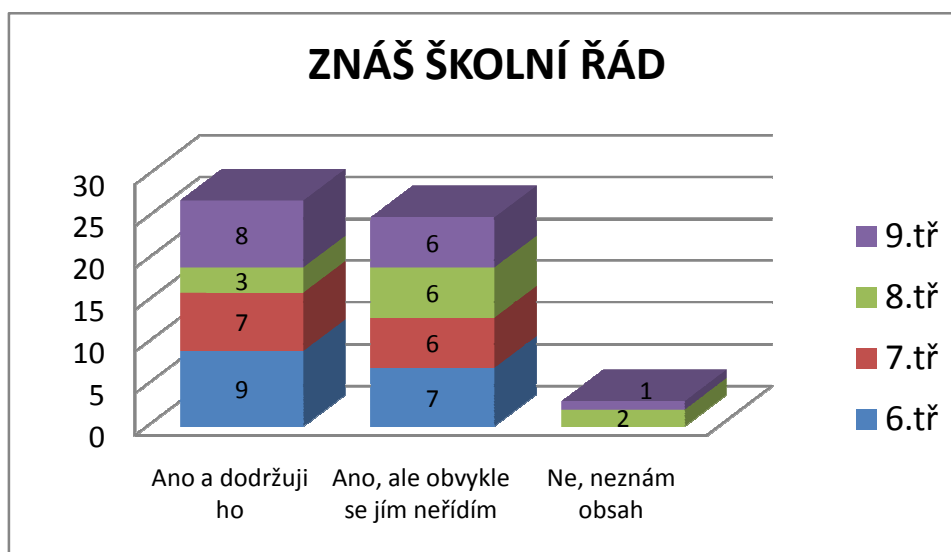
Graf č. 27: Znalost školního řádu.

N=55

Graf č. 28: Znalost školního řádu – odpovědi v jednotlivých třídách.

N=55

Z odpovědí vyplývá, že 27 žáků (49 %) zná obsah školního řádu a řídí se jím. 25 žáků (46 %) obsah zná, ale obvykle se školním řádem neřídí. 3 žáci (5 %) obsah neznají.

K položce č. 16: Připomínky, komentáře.

Možnost vyjádřit se případnými připomínkami žádný z žáků nevyužil.

5.6 Posouzení platnosti stanovených předpokladů

Předpoklad (P1): Pro minimálně 75 % žáků na vybrané škole je klasifikační řád a přístup vyučujících k hodnocení srozumitelný, spravedlivý a přehledný.

Na základě vyhodnocených položek 4, 5, 6 dotazníku nemohu konstatovat, že klasifikační řád je pro žáky srozumitelný, spravedlivý a přehledný. Zde se *předpoklad nepotvrdil*. Jako přiměřený hodnotí klasifikační řád 62 % žáků. 18 % žáků je spokojeno s přístupem vyučujících k chybám a následné nápravě a 34 % žáků odpovědělo, že se může vyjadřovat k podstatným záležitostem týkajících se jejich vzdělávání. Variantu slovního hodnocení by preferovalo pouze pět (9 %) z celkově dotázaných žáků. Žáci se však se slovním hodnocením nesetkali, neznají jeho klady. Pravděpodobně je pro ně klasifikační stupnice od jedné do pěti směrodatná a nejpřijatelnější.

Předpoklad (P2): Minimálně 80 % žáků vyučujícím důvěřuje, s problémy se nebojí svěřit a vyučující jsou ochotni pomoci při neúspěchu.

Na základě vyhodnocení položek 8, 9, 10 se nepotvrdilo, že 80 % žáků vyučujícím důvěřuje, s problémy se nebojí svěřit. *Předpoklad se nepotvrdil*. Zde lze vycházet z toho, že oslovení žáci prochází obdobím puberty, kdy jsou pro ně dospělí, potažmo vyučující ne zcela důvěryhodnými partnery, může zde hrát roli i ostych před vyučujícím. 31 % žáků odpovědělo, že jim byla vyučujícím poskytnuta pomoc vždy, 40 % žáků se vyučujícím se svými problémy nesvěřuje a jen 35 % žáků uvádí, že jim při nepochopení učiva poskytl vyučující pomoc vždy.

Předpoklad (P3): Minimálně 80% žáků o fungování samosprávných orgánů žáků na škole vědět nebude.

Z vyhodnocené položky 7 konstatuji, že se *předpoklad nepotvrdil*. 58 % žáků správně odpovědělo, že na dané škole samosprávné orgány žáků nefungují. Lze vycházet z dobré informovanosti žáků. Vědomí, že pokud by samosprávné orgány fungovaly, byli by žáci do těchto orgánů voleni, popř. by své zástupce volili.

Předpoklad (P4): Minimálně 75 % žáků dbá pokynů, které jejich zdraví chrání a které jsou jasně vymezené a žáci je mají osvojené. Z vyhodnocení položek 12 a 13 konstatuji, že se *předpoklad nepotvrdil*. V položce 12 dodržuje pokyny vyučujících vždy pouze 41 % žáků a v položce 13 pokynů o bezpečnosti a ochraně zdraví, se kterými byli žáci seznámeni na začátku školního roku v jednotlivých předmětech, dbá vždy jen 33 % žáků.

Předpoklad (P5): Prevence proti narkotikům a psychotropním látkám na škole je pro 80% žáků výborná.

Z vyhodnocené položky 7, vyplývá, že žáci prevenci proti narkotikům a psychotropním látkám hodnotí průměrně. *Předpoklad se nepotvrdil*. Prevenci se ve škole věnuje pozornost v hodinách výchovy ke zdraví, občanské nauky, ale i projektové dny zaměřující se na podporu zdraví obecně. Pravděpodobně by žáci uvítali větší osvětu.

Předpoklad (P6): Alespoň 75 % žáků se ve svých právech a povinnostech zakotvených ve školním řádu orientuje. Na základě vyhodnocené položky 14, 96 % odpovědělo, že požádají vyučujícího, aby informoval rodiče. V této položce se *předpoklad potvrdil*. V položce 15 se *předpoklad nepotvrdil*. Jen 49 % žáků odpovědělo, že zná školní řád a dodržuje ho.

5.7 Analýza sledování souvislostí

V položce 3 (Setkáváš se ve škole s informacemi, o kterých si myslíš, že mohou škodlivě ovlivnit tvou výchovu?) jsem sledovala, zda se budou lišit odpovědi dívek a chlapců. Ovlivňují-li škodlivé informace více dívky či chlapce. Odpovědi však byli zhruba stejné. Nelze tedy soudit, že by dívky byly ovlivňovány více či méně než chlapci.

V položce 4 (Klasifikační řád, kterým se naše škola řídí, je podle tebe?) jsem odlišnost odpovědí dívek a chlapců příliš nepředpokládala, což se také potvrdilo. Odpovědi byly téměř na stejné úrovni. Odlišnost v odpovědích dívek a chlapců se nepotvrdila.

Položky 4 (Klasifikační řád, kterým se naše škola řídí, je podle tebe?) a 5 (Dostaneš-li špatnou známku, upozorní tě vyučující na chyby a vysvětlí ti správné řešení?) spolu úzce souvisí, je-li pro žáky klasifikační řád přiměřený, je předpoklad, že známky přijímají takové, jaké jim byly uloženy, a že jsou vyučující v hodnocení objektivní a dodržují klasifikační řád. 69 % žáků uvedlo, že je vyučující upozorní na chyby jen někdy, což by mohlo být signálem pro vyučující, aby s žáky chyby více rozebírali a tím v podstatě objasnili klasifikaci chyb.

V položce 6 (Máš možnost vyjadřovat se k podstatným záležitostem týkajících se tvého vzdělávání?) jsem souvislost s pohlavím neočekávala.

Položky 8 (V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytni ti vyučující pomoc?) a 9 (S problémem se svěříš?) jsou záměrně položeny tak, že pokud žáci odpovídali, že se s problémem nebojí svěřit vyučujícímu, aby důvěru konkretizovali v položce 10 (Při nepochopení učiva ti vyučující poskytne pomoc?). Z vyhodnocených položek vyplynulo, že vyučující jsou žákům ochotni pomoci, i přes to, že se 40 % žáků s problémy vyučujícím nesvěřuje.

Položky 6 (Máš možnost vyjadřovat se k podstatným záležitostem týkajících se tvého vzdělávání?), 8 (V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytni ti vyučující pomoc?) a 10 (Při nepochopení učiva ti vyučující poskytne pomoc?) se vzájemně doplňují. V podstatě sledují důvěru žáka ve vyučující. Z dotazníků vyplynulo, že jsou vyučující důvěryhodnější při svěřování s problémem pro dívky než pro chlapce.

V položce 11 (Prevenční proti kontaktu s narkotiky a psychotropními látkami ve škole hodnotíš?) jsem souvislost s pohlavím nepředpokládala. Opět dívky odpovídaly podobně jako chlapci.

Položky 12 (Při výuce, v tělocvičně, v odborných učebnách, o přestávkách se řídíš pokyny vyučujících?) a 14 (Během výuky se ti udělá špatně. Jak budeš postupovat?) spolu úzce souvisí. Pokud se žáci pokyny vyučujících řídí např. o přestávkách, budou umět postupovat i v případě, že se jim udělá při vyučování nevolno. Což se opět potvrdilo.

Položky 14 (Během výuky se ti udělá špatně. Jak budeš postupovat?) a 8 (V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytni ti vyučující pomoc?) nabízí souvislost, že pokud žák vyučujícímu nedůvěřuje, nesvěří se ani s tím, že mu je nevolno. Zde se opět potvrdil předpoklad, že se žáci ve školním řádu orientují, protože samovolně opustit budovu školy, je porušením školního řádu. Odpovědi dívek a chlapců byly opět rovnocenné.

V položce 15 (Se školním řádem jsi seznámen/a?) dodržování a znalost školního řádu potvrdilo 17 dívek a 8 chlapců.

5.8 Doporučení pro praxi

Dle zjištěných výsledků lze do praxe vyučujícím na Základní a Mateřské škole v Dolní Poustevně doporučit:

- Rozbor špatné známky vyučujícího s žákem, upozornění na chyby. Konkrétně objasnit, kde žák či žáci chybovali, jak chybu odstranit, jak předcházet opakovaným chybám.
- Poskytování prostoru žákům k vyjadřování se k podstatným záležitostem týkajících se jejich vzdělávání. Např. neodbývat žáka pro nedostatek času.

- Prohlubovat důvěru mezi žáky a vyučujícími. Např. chválit nejen výkon žáka, ale i snahu.
- Zkvalitňovat osvětu v prevenci proti narkotikům a omamným látkám. Např. celoroční nástěnka informující o prevenci, krizových tel. číslech, akcích konajících se v okolí školy na podporu prevence.

6 ZÁVĚR

Cílem mé praktické části bakalářské práce bylo ověření, zda se žáci II. stupně Základní a Mateřské školy orientují ve svých právech a povinnostech zakotvených ve školním řádu.

Činnosti spjaté s vytvářením této práce se pro mě staly novým zdrojem neocenitelných zkušeností a rozšířily mé obzory v oblasti dětských práv. Při tvoření teoretické části jsem se seznámila se zajímavou literaturou a informacemi, kde jsem nacházela nové souvislosti.

Výzkum byl zaměřen na kompetence žáků ke svým právům a povinnostem. Výsledky, které výzkum přinesl, mě utvrdily, že se žáci II. stupně Základní a Mateřské školy v Dolní Poustevně v oblasti svých práv a povinností, vycházejících ze školního řádu orientují, akceptují je a jsou schopni svá práva uplatňovat.

Přínosem bakalářské práce je zmapování situace v oblasti kompetencí žáků ve věku 12 – 15 let dané školy. Je patrné, že škola svým žákům věnuje dostatečný prostor a zvolené výukové metody přináší žákům dostatečné kompetence.

Výsledky výzkumu mě také obohatily a inspirovaly v mém profesním životě. Jako učitelka na dané škole, mám možnost využít závěrů výzkumu v praxi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) BAUEROVÁ, J., BÁRTOVÁ, E. 1987. *Proměny ženy v rodině, práci a veřejném životě*. Vyd. 1. Praha: Svoboda. 306 s. ISBN neuvedeno.
- 2) BŮŽEK, A., MICHALÍK J. 2000. *Informatorium (nejen) o právech dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého. 170 s. ISBN 80-244-0054-5.
- 3) DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
- 4) GAVORA, P. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- 5) HANUŠOVÁ, J. 2008. *Úmluva o právech dítěte – její význam, základní principy, problematické otázky*. In: *Rukověť pro poskytovatele a zadavatele sociálních služeb v oblasti problematiky dětí a mládeže*. České Budějovice: JU Zdravotně sociální fakulta. 28 – 38 s. ISBN 978-80-7394-064-5.
- 6) HRADEČNÁ, M. a kol. 1998. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha: Karolinum. 89 s. ISBN 80-7184-015-7
- 7) JANOVSKEÝ, J. 1986. *Janusz Korczak: lékař, pedagog a spisovatel*. Praha: SPN. ISBN neuvedeno.
- 8) KOPŘIVA, P. a kol. 2006. *Respektovat a být respektován*. 2. vyd. Kroměříž: Pavel Kopřiva – Spirála. 286 s. ISBN 80-901873-7-4.
- 9) *Práva dítěte 2001 – 2010 v dokumentech OSN 2002*. 2002. Praha: Česká sekce DCI.
- 10) PRŮCHA, J. a kol. 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- 11) ŘÍČAN, P. 2006. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.
- 12) ŠPECIÁNOVÁ, Š. 2003. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: LINDE. 259 s. ISBN 80-86131-44-0.
- 13) ŠPECIÁNOVÁ, Š. 2007. *Sociálně- právní ochrana dětí*. Vyd. 1. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 36 s. ISBN 978-80-86991-27-6.
- 14) TOMEŠ, I. 2001. *Sociální politika, teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. přeprac. vyd. Praha: SOCIOKLUB. 262 s. ISBN 80-86484-00-9.
- 15) VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ H. a kol. 2007. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. 402 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

- 16) *Česko. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině*, v platném a účinném znění.
- 17) *Česko. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*.
- 18) *Česko. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Ústava České republiky*.
- 19) *Česko. Úmluva o právech dítěte. In sdělení č.104/1991 Sb., Federálního ministerstva zahraničních věcí České a Slovenské Federativní republiky*.
- 20) *Česko. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) *Česko. Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon*, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník – dodržování a orientace žáků v právech a povinnostech ve školním řádu.

Příloha PII: Vyplněný dotazník – dodržování a orientace žáků v právech a povinnostech ve školním řádu.

Dotazník

Vyplnění tohoto dotazníku je anonymní. Je součástí mé bakalářské práce zaměřené na dodržování a orientaci žáků v právech a povinnostech ustanovených ve školním řádu Základní a mateřské školy v Dolní Poustevně.

1. **Pohlaví**   Dívka   Chlapec
2. **Třída**   6.   7.   8.   9.
3. **Setkáváš se ve škole s informacemi, o kterých si myslíš, že mohou škodlivě ovlivnit tvou výchovu?**
 ANO   NE

Pokud ANO uved' příklad:

.....
.....

4. **Klasifikační řád, kterým se naše škola řídí, je podle tebe**
 Přiměřený   Přísný   Preferoval bych slovní hodnocení
5. **Dostaneš-li špatnou známku, upozorní tě vyučující na chyby a vysvětlí ti správné řešení?**
 ANO   NĚKDY   NE
6. **Máš možnost vyjadřovat se k podstatným záležitostem týkajících se tvého vzdělávání? (Např. nesouhlasíš-li s hodnocením tvé práce)**
 ANO   NĚKDY   NE
7. **Fungují ve škole samosprávné orgány žáků? (volení zástupci tříd)**
 ANO   NE   NEVÍM

8. V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytně ti vyučující pomoc

- Vždy   Obvykle ano   Obvykle ne   Neposkytne

9. S problémem se svěříš

- Třídnímu učiteli   Jinému vyučujícímu   Vyučujícím se nesvěřuji
Metodikovi školní prevence   Výchovnému poradci

10. Při nepochopení učiva ti vyučující poskytně pomoc

- Vždy   Obvykle ano   Obvykle ne   Neposkytne

11. Prevenci proti kontaktu s narkotiky a psychotropními látkami ve škole hodnotíš

- Výborně   Chvalitebně   Dobře   Dostatečně   Nedostatečně

12. Při výuce, v tělocvičně, v odborných učebnách, o přestávkách se řídíš pokyny vyučujících

- Vždy   Obvykle ano   Obvykle ne   Neřídím se jimi

13. Pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví, se kterými jsi byl/a seznámen/a na začátku školního roku v jednotlivých předmětech dodržuješ

- Vždy   Obvykle ano   Obvykle ne   Nedodržuji

14. Během výuky se ti udělá špatně. Jak budeš postupovat?

- O přestávce odejdeš domů, vyučujícím to neřekneš
 Požádáš vyučujícího, aby informoval tvé rodiče, kteří si pro tebe následně přijdou
 Rodičům si raději zavoláš sám/a ze svého mobilního telefonu, vyučující by zapomněl

15. Jsi seznámen/a se školním řádem?

- Ano a dodržuji ho   Ano, ale obvykle se jím neřídím   Ne, neznám obsah

Připomínky, komentáře:

.....

.....

.....

.....

.....

Děkuji za vyplnění.

Dotazník

Vyplnění tohoto dotazníku je anonymní. Je součástí mé bakalářské práce zaměřené na dodržování a orientaci žáků v právech a povinnostech ustanovených ve školním řádu Základní a mateřské školy v Dolní Poustevně.

1. Pohlaví Dívka Chlapec
2. Třída 6. 7. 8. 9.
3. Setkáváš se ve škole s informacemi, o kterých si myslíš, že mohou škodlivě ovlivnit tvou výchovu?
 ANO NE
Pokud ANO uveď příklad:
.....
.....
.....
4. Klasifikační řád, kterým se naše škola řídí, je podle tebe
 Přiměřený Přísný Preferoval bych slovní hodnocení
5. Dostaneš-li špatnou známku, upozorní tě vyučující na chyby a vysvětlí ti správné řešení?
 ANO NĚKDY NE
6. Máš možnost vyjadřovat se k podstatným záležitostem týkajících se tvého vzdělávání? (Např. nesouhlasíš-li s hodnocením tvé práce)
 ANO NĚKDY NE
7. Fungují ve škole samosprávné orgány žáků? (volení zástupci tříd)
 ANO NE NEVÍM
8. V případě, že se ocitneš v nesnázích, máš nějaký problém, poskytně ti vyučující pomoc
 Vždy Obvykle ano Obvykle ne Neposkytne
9. S problémem se svěříš
 Třídnímu učiteli Jinému vyučujícímu Vyučujícím se nesvěřuji
 Metodikovi školní prevence Výchovnému poradci
10. Při nepochopení učiva ti vyučující poskytně pomoc
 Vždy Obvykle ano Obvykle ne Neposkytne
11. Prevenci proti kontaktu s narkotiky a psychotropními látkami ve škole hodnotíš
 Výborně Chvalitebně Dobře Dostatečně
 Nedostatečně
12. Při výuce, v tělocvičně, v odborných učebnách, o přestávkách se řídíš pokyny vyučujících
 Vždy Obvykle ano Obvykle ne Neřídím se jimi

13. Pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví, se kterými jsi byl/a seznámen/a na začátku školního roku v jednotlivých předmětech dodržíš

- Vždy   Obvykle ano   Obvykle ne   Nedodržíš

14. Během výuky se ti udělá špatně. Jak budeš postupovat?

- O přestávce odejdeš domů, vyučujícím to neřekneš
 Požádáš vyučujícího, aby informoval tvé rodiče, kteří si pro tebe následně přijdou
 Rodičům si raději zavoláš sám/a ze svého mobilního telefonu, vyučující by zapomněl

15. Se školním řádem jsi seznámen/a

- Ano a dodržíš ho   Ano, ale obvykle se jím neřídím   Ne, neznám obsah

Připomínky,

komentáře:

.....
.....
.....
.....

Děkuji za vyplnění.